

VABA EESTI SÕNA

ESTONIAN
NEWSPAPER
2nd class postage paid
at New York, N. Y.

Tallinn: 243 East 34 St.
New York, N. Y. 10016.
Tel.: (212) MU 6-3356
Toimetusk: 127 West 26
Street, Room 902, New
York, N. Y. 10001. Tel.:
(212) WA 9-3900

NELJAPÄEV, 17. NOVEMBER 1983
Nr. 46 (1791). XXXV aastak. Üksiknr. 60 c

FREE ESTONIAN WORD

THURSDAY, NOVEMBER 17, 1983
Nr. 46 (1791). Vol. XXXV. Single copy 60 c

Olukord okupeeritud Eestis masendav

Majanduslik väljakurnamine, venestamine, võõraste
elementide maale vedamine — igapäevane nähe

"Helsingin Sanomat" veergudel toimus eriladne väetlus okup. Eesti küsimustes lehe toimetajale Seppo Heikinheimo ja temale okupeeritud Eestist vastama pandud 5 kultuuritegelase vahel. Viimastele järgnes oma-korda vastus 15 eesti kultuuritegelaselt, kes oma nime avaldada muidugi ei suanud. VES tõi neist siis ka informatsiooni. Nüüd on kogu seda väga tõsist küsimust käsitanud Rootsis "Svenska Dagbladetis" pikemas kirjutuses Christian Braw pärast seda, kui ta jälgis soome lehes toimunud debatti.

Christian Braw kirjutab, et S. Heikinheimo kirjutusele okup. Eestist saadetud vastus on niisugune, et vaevalt allakirjutatud viis nimekaitsikut seda ise kirjutand. Kõige rõhulisem on, et see vastus kirjutati mõne parteitegelase poolt ja pandi siis allakirjutamiseks neile viiele ette.

E. Päevalaht, küsimust käsitledes märgib, et Eestist Helsingin Sanomatele saadetud kirjas mindaks suurelt osalt mõõda küsimust, millele Heikinheimo tähelepanu juhtis. Kirjale laimab kõigealt soome ajakirjaniku, sisaldas vaid vähemalt huvi pakkuvaid statistilisi andmeid. Märgitakse näiteks, et Eesti's ilmus aastas 1300 raamatut, jäetakse aga ütle-mata, mislaadse need on. Ka kommunistlikku brošüüri võib raamatuks nimetada, samuti nagu mitmesuguseid katalooge hindadega ja kaupadega, mis kõik mitte midagi ei lisa maa kultuurile.

Kreml — suurim eksplaateerija

Braw konstateerib, et kõnesolevale kirjale tuli vastus 15 eesti teadlasele, kes nagu juba märkisime, oma nimesid avaldada ei sa. Nende kirja ja asjalikkuse kinnitab vaid kirja ehtsus, märgib Braw, andes samas edasi andmed arengu kohta Pes'is, kus Heikinheimo andmelt 60% rahvuslikust sissetulekust läheb maalt välja ekspordina ja okupatsioonivõimudele maksudena.

Christian Braw kirjutab: Okupatsioon ei ole aga ainult majandusliku eksplaateerimise küsimus. Okupatsioonivõimude püüdluseks on ühtlasi mureda rahvuslikku teadvust rahvas-ti ümber paigutamiseks. Arvestat-akse, et praegu on Eestis eestlasi vaid 64% rahvastikut ülejäänud 36% on peamiselt venelased. Narva elanike arv on 73.000, kellest ainult 3500 on eestlased. Tallinna elanikkonnast os eestlased vaid pooled.

Taolisi püüdlusi on närgata ka kultuurilisel. Saateks tulevad kõik filmikäsikirjad näiteks haaskliiduks Moskvasse...

Christian Braw juhib tähelepanu veel sellele, et kuigi Läänemaalma klassikind tolkes ilmub, siis moodne kirjandus leiab vaevalt tõlkimist. Piibeleid on järele vaid veiseseis-vast. Vene keele õpetamine on eriti intensiivne. Selle õppimise arvel on vähendatud inglise keele tunde. Kõigele vaatamata on aga venekeele oskajate protsent tagasi lüüdnud. 1970.

MIS ON SAANUD ANDROPOVIST

Rootsi TV-s levitatid leadet, et N. Venemaa diktaator J. Andropov on surnud Santaagegelt teatati London's, et N. Liit on palavlikult suurenda-mid amerika dollarite kokkuos-u, mida viiakse ühendusse ka Andropovi oletatava surmaga. Borsil Londonis tekitas see suur närvilikkust.

Olukorra muutis veelgi kahtlase-maks Vene väliskaubanduspanga poolt teostatud saksa markade müük üle 100 milj. dollari eest, missugune summa on erakordne.

a, oli see 29.2. aastal 1979 — 25.4. TV-s on eesti saateid päevas 6 tundi, venekeelseid saateid 27.2 tundi. Par-teti otsusel on vene keeles kirjutajail autoril kirjastamisel eesõigus. Kir-janikel on pea võimata saada ladin-a tähestikuga kirjutusmasinad.

Viündik rahvast Kremli metsikuste ohver

Ch. Braw refereerib ka 15 eesti teadlaste vastustele Helsingi, lehes avaldatud 5 okupantide käsilase kir-jale, et Eesti on Vene okupatsioonil ajal kaotanud viiendiku oma rah-vast. Rootsis oluks see 1.6 miljoni inimese kadumamine, enamus neist olid aktiivses tegevuses ja vastutavil kohtadel, siis on ette-kirjutatav, missugune on meeleolu selles ühiskonnas.

Suurtes joontes on kogu juhtiv kiht kõrvaldatud: poliitikut, ajakir-janikut, pedagoogi, akadeemilise haridusega inimesed, ametnikud, sõ-jajärelased, omavalitsuse ja ameti-hingute tegelased, kunstnikud ja kir-janikud. Võib arvata nende asemel astunute kvaliteeti.

Nõuk. poliitika on tabanud rah-vast üldiselt, aga ka kommunistlik-ku parteid ennast. 1978 tagandati kir-jeti I sekretär Ivan Kabin ja asendati Siberis sündinud Karl Val-noga, kes vaevaltis kõneleb eesti keelt.

Eesti liiduvabariiklus vaid vormiline

Eesti kui Liiduvabariigi vormiline autonoomia on viimastel aastatel muutunud üha enam sümboliseks. kirjutab Braw ja jätkab siis: Esijoone on selles suunas mõõnud ka's teuriti. Intensiivne Baltikumi mi-litariseerimine, millele kaasunud vene

sõjaväelaste ja nende perekondade sissevõet. Teisiks teurikus on hügel-projektid tööstusteks ja muuks, mis omased nõuk. majandusele. Nad toovad kaasa ulatusliku miljöö rik-kumise ja suurte võõraste rahvusliku elementide kogunemise. 15. allakir-jutajad on selleks nähtena toonud Muuga lahese sadama ehitamise kuhu arvestatult umbes 20.000-nelmele väljaspool Eestit tulev elanikkond.

Need 15 lõpetavad pildiga argi-päevast: Kõik Eestis elavad eestla-se peavad töötama, mõlema ja looma mitte ainult endale ja rahvale mõeldes, vaid ka võõraste rõhu-jatele. Iga päev peame tegema otsusi kui palju ja mis ulatuses me tohime end alla heita, paenduda, kaasa teha, missugustele paberitele me oma n-ime alla kirjutame. Meie valitised ei väsi meie ahetel'e pingutamist ja uute ohvrite nõudmist.

Ei ole kahtlust, et ka Soome sei-sab samatavalise valiku ees. Kui pal-ju peavad nad kuulama suuri sõ-pa, missuguseid ohvreid talle tooma. Võibolla on neil veel aega oma sa-tust otsustada suurema otsustavuse-ga, kui see on olnud võimalik meil.

USA LAHKUMISE PÄEV GRENADAST LAHTINE

Kaitseminister Weinberger, koha-tes ajakirjanike hommikukel keel-dus andmist kindlamat tähtpäeva, millal USA merejalavägi ja parashu-tistid lahkuvad Grenadalt. Märkides, et nad jäävad saarele nii kaua, nagu seda nõuab sealne olukord, et mak-sima panna jälle demokraatlikku kor-da.

Saare kindralkuberner ja saare julgeoleku komandöri seisukohad on, et nad on võimel'sed USA sõja-väelasi asendada mitte varem kui poole aasta pärast. Grenada sõja-jõud on 350 meest pluss poliisini-ku. Weinberger märkis veel, et m-ge-des olevat veel kommunistide sõ-jajõudude üksikuid esi, kes püüavad vahel la tegutseda. Need tuleb lik-videerida.

RIBBENTROP-MOLOTOVI SALALEPING POLE MAKSEV

kinnitab Lääne-Saksa välisminister

Teatavasti kinnitab meid, lätla-si ja leedulast äg-ajalt veel kuri-kuslos Ribbentrop-Molotovi sa-a-pakt, millega mõlemad riigid asusid mald ja rahvaid "ajama" ja tei-neteisele allutama. Ohvriks lange-nute seas olid Eesti, Läti ja Leedu vabariigid, Poola ja teisi mald. Seda, 23. augusti 1939 allakirjutatud pak-ti Lääne-Saksamaa enam maksvaks ei loe, kuid ei ole seda kunagi ka avalikult deklareerinud.

Bonni poliitikute ja asutuste oma-vahelises kirjavahetuses on see aga tunnustamist leidnud. ühes marli-misega, et Lääne-Saksamaa ei tun-nusta N. Liidu okupatsioonivõimude vallutamisi ega tunnustab kolme Balti vabariiki N. Liidu osadeks. vaid loeb need okupeeritud piirkonnaks.

Lääne-Saksamaa valitsus loeb Rib-bentrop-Molotovi pakki, mis oli ka mõlema riigi vahel sõlmitud mite-kallaletungi paktilis, maksuse kaot-anuks alates juunis 1941 alanud so-

ja. Taolise vastuse andis Lääne-Saksa välisminister 30. okt. 1980 vastates Saksamaa parlamendilikme Horst Schröderi küsimusele.

Samal ajal teatas Lääne-Saksa vä-lisminister, et Lääne-Saksa vabariik ei tunnusta Balti riikide annekteer-mist N. Liitu.

Lääne-Saksa vabariigi välismini-ster deklareeris annekteerimise mit-te tunnustamist ka varemalt, nimelt 9. okt. 1970 Saksamaa parlamendi koosolekul, ja järgnevalt parlamendis esitatud küsimustele vastamisel 9. nov. 1979.

Kuna aga Lääne-Saksa valitsus se-da kunagi pole deklareerinud avalikult, kutsus see ikka ja jälle esile küsimusi selle kurikulea pakki alu-sel Balti vabariikide kohta, mis praegu on kommunistliku Vene okupatsioonijõudude haardes, olles kannud kohutavat inimohvreid, nagu seda teab tänapäeval kogu maailm.

Tallinnas põles Draamateater

Tallinnas oli 21. oktoobri õhtul suur tulekahju, milles tulid lõm-suuresti kahjustas üld unud kultu-riist ehitust, Tallinna Draamatea-tri. Põles hoone sisemus. Linna tu-letõrje oli küll kiirelt kohal, kuid tuli suutis tekitada nii suure kahju, et teatritöö algamisest ei saa olla juttu enne poolt aastat. Normaalse tegevus pidi Draamateatris algama novembri alguses.

Rahva seas arutatakse, mis põhjus-tas tulekahju. Midagi selles kindla-mat teada pole, just samaselt nagu juhtus N'guliste kriku põlemise ajal. Võimalikult peetakse süü amist, kuid sama hästi võis tegemist olla ka ehitajate lohakusega. Niguliste kiriku puhul pandi süü keevitamissõdemetele.

Draamateatri hoone sai teatavasti sõjas kannatada. See taastati ja oku-patsioonivõimud määrasid sinna teat-rina oma agendi, Viktor Kingise-ri nimelise Tallinna Riikliku Akadee-milise Draamateatri.

Enne seekordset tulekahju käis Draamateatris. nagu rahvas teda kutsus, jättes nimetatama rahva-vaenlase Kingsepa nime, pikemat aega remonti, mistõttu teatri tegevus ei vabaeag. (EPL)

OKUP. EESTI "PIIR SULETUD"

Andropovi võimulepääs annab end-tuunda ka okup. Eestis, mille esi-n-dajaks vormiliselt VII valimisring-konnast ta oli ülemnõukogus.

Rootsist teatatakse, et viimaste päevade surmajuh'umitega seoses on väljasõudulubade saamisel matustele sõiduks üldeldud "mingeid väljasõidu-lubasid praegu ei anta, et "piir on kinni". Pole andmeid kas välisreisid päris ära lõpetatakse, ja kas ka välismaised ametiisid kuuluvad lõpetamisele.

Kas Teil ei ole lehe tellinise täht-neg lõppenud?

\$68,000.00

1983. a. eelarves

\$55,858.40

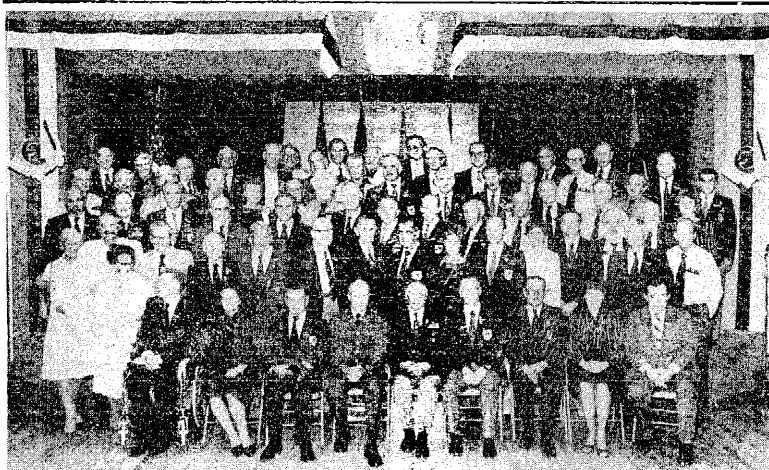
laekunud

\$12,141.60

veel vaja

**Head eestlased,
jätkake panuse
saatmist
aadressil:**

**Estonian American
National Council
243 East 34 Street
New York, NY 10016**

Lakewoodis, N.J. toimunud rahvarohkeist Sõjameeste Päevade laudkonna vestlusest osavõtjad. Istuvad va-sakult: Edward Ojandu (Long Islandi EVU esimees), Lydia Tori — poegess Kanadas; Johannes Pedak "EVLi-ku juhatusliige"; kol. Ylo Anson (EVLiidu esimees); August Jurs (ÜEVKesuse esimees); Kalju Tori (Ka-nada EVLiidu esimees); Ferdinand Tammann (Lakewoodi EVU esimees); M. Pärson — Connecticuti EVÜ) Lembit Savi (Ülemaailmne Eesti Kesknõukogu esimees).

"VABA EESTI SÕNA" — "FREE ESTONIAN WORD"

ESTONIAN WEEKLY

Owned and published every Thursday by THE NORDIC PRESS, INC.
243 East 34th Street, New York, N.Y. 10016; Tel. (212) MU 6-3356.
EDITORIAL OFFICE: 127 West 26th Street, Room 902, New York, N.Y. 10001; Tel. (212) MU 6-3356. Senior Editor: Harold Raudsepp.
BUSINESS OFFICE: 243 East 34th Street, New York, N.Y. 10016; Tel. (212) MU 6-3356. Advertising Manager: Paul Saar; Senior Ledger Clerk: Lina Lepik; — sales and accounting; Ledger Clerk: Maret Purason; — circulation.
BOARD OF DIRECTORS AND OFFICERS OF THE CORPORATION: Chairman of the Board — Paul Saar, President and Managing Editor; Secretary of the Board — Jaan Tüür, Vice-President and Secretary; Treasurer of the Board — Veikko Linn, Secretary; Treasurer — Voldegar Vaher — Assistant Secretary and Managerial Counselor; Voldegar Vaher — Editorial Counselor; Arnold Kaurba — Public Relations Counselor.

Second class postage paid at post office New York, N.Y.
SUBSCRIPTION RATES: By second class mail \$35.00 a year, \$18.00 6 mo., \$9.50 3 mo. By first class mail \$50.00 a year, \$28.00 6 mo., \$15.00 3 mo. Single copy 60 cents. Address change \$1.00.
ADVERTISING RATE: \$8.00 per one column/inch. ADVERTISING DEADLINE: Friday preceding publication date.
Opinions expressed in signed or initialed articles do not necessarily represent the views of the editors. The editors cannot be responsible for unsolicited manuscripts or articles unless a stamped, self-addressed envelope is enclosed.

Kreml — maailma kurja juur

USA elus Grenadal Kremlima ja Kuuba terrorismitööde likvideerimise üle õppepäev, millega moskoviitidele selgeks tehti, et "nõud on küll", ja loodi saarelt pikemaajal välja kõik bandiidid pesa ettevalmistajad ja konfiskeeriti juha kohaletoimetatud laevadele relvi, laskemoona ja muudalaad sõjavärsust, mis kahlusteta juba lähemal ajal oleks hakanud rändama Lääne-Ameerika maadesse. Kremlil terminoloogias "vabadusvõitluses", neis maades Vene palgaliste relvakadrite kätes tapma, lõhkuma, põletama ja pealiskaudselt — kukutama rahvavalitsusi, likku korda, et seda asendata küpsete kommunistidega, kelle pekk-päsu osustab Moskva.

Kremlil valitsejatekõik elab vahetunalt ilmselt hirmumaania all. Nad ei saa maailmas rahu niikaua kui eksisteerib vaba maailm vabade maade ja rahvaste, vaba maailma, vaba maailma ja riigikorral, vaba arenguvõimalustega, et arendamiseks oma soovide kohaselt, mis ongi Lääne maailma viimane kõrgelt kultuurilise ja majanduslike tasemele, millel üal majandus et saa ega too kommunistlik maailm, kõnelemata sinnauni jõudmisest.

Samal ajal, kui rahvad Läänes nii oma tänapäeva kirja panevad, loeme Vene kommunistlikus trükitöös, "inimene on sõja vastu." Järvataatse rahukaitset, mille poole Venes püüavad, kõneldades rahukomiteedest ja mängitakse muudkui rahupooleid. Samal ajal veevad rongid vene sõdatähti Afganistanis, kus juba mitmendat aastat küib Vene sõda sealne maa rahva vastu. Liiguvad rongid Lääne Tšehhoslovakkias peatavatesse garnisonidesse, kes täidavad maa okupantide ülesandeid, Veeatse vahetusvägesid Poolasse ja mujale.

Rahvas teab ja vabum, aga peab vastupanuvõimaluste puudumisel maad valitseva terrorisni tõttu leppima ohtkordadega misssugusest loomud Kremlil kommunistlikud diktatuurid sõjajärgsel aegadel, kus Lääs magas mulla ja oskas kaotada isegi võidetud II maailmasõja. Et neid pärast II maailmasõda aset leidnud Kremlil terrorivõidet, maade ja rahvaste vallutamiseks ja oma agendide pükseadestamiseks lasti süüdistatustest, siis sellest kõigest on ligi neli aastakümnega jätud tänapäeva, kus juba eksisteerivad USA elu-ettevõtte vahetus Kremlil gangsterismipäsed nagu Kuuba ja nagu oli arendamisel Grenada, nende piirkonnas.

Ühendriikidel oli õnne sellega, et oli president, kes astus otsustavalt sammud. Meie, kes me tunneme kommunisti ja tema võidet, valeloisusi, petnõisi, lubadusi mitteaitamisest, lepitamisest mittekiitumistamisest ja rahvastega kättemaks meismeklikust ja metslikust, meil oli Grenada likvideerimine ja sinna juha laetud relvasse ja laskemoona laevadele konfiskeerimine aluõiguse ja sammuks. USA ja tema rahva hõlvi ja julgeoleku kaitseks absoluutselt mõeldapaematu.

Aärmise pettumusega jälgisime seepeärast nende lpg poliitiliku jutuga, kes olid nii kiinnisilmsed, et Grenada faktide juures pidasid võimalikuks nurisida ja nimetada administratsiooni samme kõiges muuks, aga mitte õigeks. Kõike trumps ühe Esindajatekoja speaker äärmiselt ebasobivate väljendustega, presidendil abikaasa osas kõigepealt, ja presidendil osas seejärel. Siis ärkas ajakirjandus ja suutarvitus ära palude kriitika osaliseks, nagu pole aastaid nähtud. Järgnes O'Neillil vabadus, mis on omanomõdi haavav, kuna eba-

sobivustega hiljandul O'Neill pidas võimalikuks vahenduse märkida, et ta teadnud, et tema väljendused sattuvad ajakirjandusse. Täendab, kui ajakirjandus selle polks ära märkinud, olmaks kõik korras. Head ameeriklased, kes Cambridge, Mass. piirkonnas O'Neillil Esindajatekotta valisid, peaksid ta valimistel koju kutsuma.

Kremlist arendatud gangsterism on viimud olukorrad sinnaani koos liberaalsete ja muudalaad olukordide mittetundvatega, et juba pea igal teisel päeval lõhkeb kusagil pomm, süüdatakse maja, tapetakse inimesi, isegi päise päeva ajal tänaval, nagu siindunud N. Yorgis, suurlinnade elanikkonnalt on võetud julgeolek, korraldajaid sõimatakse igati ilki valedega ja mustatakse teinud, nagu siind hiljuti Harlemis Esindajatekoja ühe allkomisjoni hearingul.

Miks valde ja laimude levitajad, kes esinesid lihtegi autoriteetse Esindajatekoja organi poolt korraldatud koosolekul, ei võeta vastu. Miks nende sõimuvahandud ja poliitilist adressil levitatud valeid ei liia reageerimist linna vastavate võimude poolt. Ka need, ja kaasav üldine moraal ja aususe langus, on järeleand neist ära päev, vahel ka üle päeva, toimuvast vägivallakatsioonide organisatsiooniga teistes maades. Kui seda ei mõisteta, et ole mõeldav olukordade paranemine, rahvasvahelise terrorismikatsioonide lõppemine või vähenemine. Et vägivallakatsioonid kuritegeliku elumendi poolt mõjuvad rahvale üldiselt äärmiselt negatiivselt, sellest kõneleb juba meie argipäev.

Mis sünnib praegu Lähis-Idas, on ka üks Kremlil käteotsid. Ühend-

ESTO '84 TEATEID

Rahvatantsu ja võimlemislavastus "eestipärastas" nime

Rahvatantsu-võimlemislavastuse nimeks on nüüd "Esto Visioon" ja mitte enam "Esto Vision". See "eestipärastamine tehti, et vahet teha lavastuse ja ühe teise ettevõtte nime vahel (Estavislon, video salvestus) milline tegutses Ühendriikides.

Lavastuse ettevalmistustööd on tiies käigus, sest esinemiseni on veel ainult — (selle kirjutamise momendil) 259 päeva!

Rahvatantsijatel toimus õppepäev Torontos 17. sept. milline õnnestus hästi. Kohal olid, päälle Toronto "Kungla" tantsijate ja juhtide V. K. Lindaja, T. Voksepa ja V. Noveki, ka veel ka Buffalo rühm terves koosseisus Rein Kirja juhtimisel. Toivo Siitani ja Ines Vaher Columbus Ohlost, "Tarvatu" rühmast, Washingtoni rühma esindas, sealne juht Anu Oinas. Veel oli kohal T.E.T.K. ja T.E.T.K.K. rahvatantsu juht

riikidel on seal vahetegamine äärmiselt ohtlik, kui ei vaheta paratamatuse süüdata sõjalist tegevust.

Ka seal on Kremlil kahepaikse probleemide, eriti vahelkordades liisraliga, silmarõõkav. Kreml, kellele väed on okupeeritud ja täna-sen vägivallatsevad Baltikumis, Ida-Poolas, Ida-Saksas, Soome piirkonnas ja Viiburi Läänis, Moldaavias ja Jaapani saarel jne. ega mitte laskuda okupeeritud piirkondadest, nagu seda tegema kohustavad lepingud, mis nõuavad riikide tagasi-tõmbumist oma piirde. See ei tee seda, aga nõuab teistelt tegemist, olles kõige halvemaks eeskujaks nõuete mitteaitamiseks. N. Vene on ainsas maailmas kolonaaletuulimpeetum, ja kõige jõhkram kõn alajao vältel. See juhtubdusloos tuleb likvideerida ja lõpp teha organiseeritud kommunistlike kuritegevusele kõikjal.

Asjastel okuupriidustustel Moskvas rääkis Vene võimudest poolt jälle äärmiselt ja tahet demonstratsioonide sõjalist vahetust, teades ise hästi, et kõgu rahuperioodiga pole Vene suudetud rahuloluda rahva üle. Milliga Kremlil "marssalid" mõeldavad sõdida, kui endal hõime leiki pole kindel. Il maailma-sõjas sõdis peaaegu Vene eest Lääs Läänes, ja abistas Kremlimaad kõiges, püksinõibist kõhvatäie, lenuki ja kahurini. Kes teda nüüd abistab? Ja kes teda kaitseb ta enda rahva viha eest.

H. Rdsp

Ameerika argielu

11. okt. 1984. moodub 100 aastat Eleanor Roosevelti sünnist New Yorgis. Kuid oma eelseisvaid aastad veetis ta Val-Kill'is, kus toimuvad sel puhul peapidused. Ta suri New Yorgis, 7. nov. 1962, omades siin korteri. Ta oli First Lady 1933 kuni 1945. Kui ta abikaasa F. D. Roosevelt oli presidendiks, President H. Truman nimetas Eleanor Roosevelti UN-i delegatsioonil liikmeks. Ta oli inimõiguste komisjoni esimeheks. Tema auks antakse välja kirjarmark.

Dallas linn Texases kaunistab et minna vastu "Republican National Convention'ile" tuleval suvel. See on esimene ülemaailne tähelepanu Dallasile ajast, mil Kennedy seal mõrvati 22. nov. 1963. a.

Organiseeritud kuritegevus on kaotanud mitmed tähtsad lahingud viimastel aastatel, teatav kohtumatus (Justice Department). Suuremates linnades kus asuvad suuremad organiseeritud kuritegevuse keskused, on suurem osa juhte kas vangis või ootaval kohtuotsamatu.

Riiklik põllumajandusamet teatas, et Pennsylvania asetataks garantii kanafarmidele Berks'i, Dauphin'i, Lancasteri ja Lebanon'i piirkondades influentsa pärast, mis levinud sealsete kanade hulgast. Haiguse tundemärkideks on hingamisraskused ja näärmete paistetused. See toog kaasa raskusi kuni \$400-millio-nilisele kanadeõõstusele, ei ohusta aga inimeste tervist. Parimaks vahendiks on haigete kanade tapmine, kuid osarajil ega valitsusel ei ole summasid ega fondisid, et katta farmerite kahjud.

Suvised viimasajand kahjustatud Kalifornia dalitiseaaki. 4000 aakrit istandusi, mis katab poole USA vajadusi, on kahjustatud sadadest mis datid lõhestas, mille ta gojariel nad läksid mädanema. Kirjad näitavad, et datid tüüdi juba 6000 a. tagasi Mesopotamias. Nad pärinevad Põhja-Aafrikast ja Kesk-Idast.

Vete saastamine on nakatanud sinimakkrelle (bluefish), kes praegu on valmis liikuma sinisest vettest Florida soojematesse vettesse. Inimesi hoiatatakse selle kala söömisest eest soovitates teda süüa mitte enam kui kord nädalas. Eriti hoiatatakse selle kala söömisest eest rasedaid naisi, imetajaid emasid ja lapsi, kes ei peaks üldse bluefishi süüa. Üle 6. naelast kala ei tuleks süüa enne kui on võimalikult kõrvaldatud rasv, nahk ja must liha. Lisaks kala küpsetades restil, et rasv saaks ära tilkuda.

30. okt. suri Lillian Carter, USA 39. presidendil ema, 85-a. vanuses. Surm saabus temale Americas-Sunrise County haiglas, Americus'is, Ga. Ta oli olnud haiglas üle Peace Corps'i vabatahtlik, mitteametlik USA saadik, inimõiguste ja naiste õiguste eest võitleja, inimene, kes alati ütles välja, mis ta mõtles.

Evergreenis, Colo. elav viiuli-kunstnik E. Fodor oli N. Yorgis kontserdiõnnel, kui temale ühel novembripäeval linnas kell 5.30 p.l. 78 St. kallale tungisid kaks bandiiti, röövisdes temalt \$400 sularahas ja ehted \$6000 väärtuses. Ta tühistas pärast seda oma kontserdi 5. novembril.

Anne-Liis Tüll. Instrmeerisid Hännald Toomsalu ja V. K. Lindaja, muusika eest hoolitses "Kungla" pillimees Pector Jeeger.

Järgmised rahvatantsu õppepäev toimusid Baltimore 12. novembril Baltimore ja Washingtoni rahvatantsijate ühistegevõttena, kuhu aga oodati ja loodeti ka muudest ümberkaudsetest keskustest osavõitjaid. See õppepäev loodeti lõpetada peoõhtuga.

25. novembril on Chicagos es terve päev KLENKI kokkutekust pühendatud "Esto Visiooni" tantsukavaga tutvumiseks. Selleks sõidab sinna "Esto Visiooni" rahvatantsu üldjuht Hännald Toomsalu.

Evilyn Koopit võimlemiskava üldjuht, kuulub, et kava muusika ja liikumiskõik osa on valmis, ning sellest on tehtud instruktivne videofilm, mis ka juba on rühmadele kättesaadatud. Lähemas tulevikus on kavatsus korraldada võimlemiskava õppepäev kusagil Ühendriikide idaranniku piirkonnas. Kohi ja aeg on 254 päeva!

UCLA austas Herman Kabet

Herman Kabet Los Angelesis austati University of California (UCLA) poolt nn. "Performance Awardiga". Seda autasu antakse töötajatele, kes on näidanud pikema aja vältel kiitustväärset tööd.

H. Kabet tuli üle Rootsi ja Venemaal Kaliforniasse 1963 aastal. 20 aastat jooksl on ta avaldanud 12 artiklit käsitledes fototehnika probleeme elektroon-mikroskoopia ja valgus-mikroskoopia valdkonnas.

Electron Microscopy Society of America sümposionil, mis peeti Los Angelesis 1972. aastal, oli H. Kabet ülesandeks organiseraida ja õpetada fotograafia treeningkursus sümposionist osavõtjatele.

Bioloogia osakonnas kuulub H. Kabet ülesannete hulka üliõpilastele fotograafilise tehnika õpetamine, kes on valinud elektroon-mikroskoopia oma erialaks.

RUPPERT MURDOCH OSTIS "CHICAGO SUN-TIMES"

Majanduslikult suurimaid ajalehte, et ostu-müügi operatsiooni toimus mõõdund kuu lõpul, mil tuntud ajalehte ja ajakirjale omanik Rupert Murdoch, kellele kuulub ka "New York Post", ostis Chicago lehe "Sun-Times". Kui palju maksiti lehe eest, pole täpselt teada. Kõll teatasid uudistageenturid, et sularahas on R. Murdoch maksnud 90 milj. dollarit.

Mitmed mandril ajalehti omav Rupert Murdoch, kelle päritolumaal on Austraalia, on abielus teatavasti eestlannaga, kes on sündinud eestlasest merehne ja tema Inglismaal pärineva abikaasa tütreana.

"Chicago Sun-Times" tiraaži mõõdund aasta lõpu andmeid oli üle 663.000, pähepäeviti üle 700.500. Huvitav on siinkohal märkida, et lehe juures töötab pikemat aega kunstnikuna Rein Pikkat, Chicagost.

Toetasid rahvuslikku võitlustööd

Laekumisi kuni 11. novembrini 1983

Aasa, Maniaval ja Hildegard Aloel, Aleksander K. Asper, Johan Bein, Lilian G. Bein, Monica E. Birmingham, Helmi Boru, Heino Düna, Osvald Ederma, Arvo B. EELK Philadelphia Kogodus Eesti Betaania Nelihipi Kogodus Feth, Elia Helistev, Olga Hinno, August Härm, Richard ja Erna Ilbak, Ella Inn, Elmar ja Linda Jakakas, Mart Jeedas, Enno Karmo, Aaro ja Armlide Kesse, Lydia Kiil, Evald Kiisk, Elfriede Kilas, Lore Kosenkranzi, Lembit Kriis, August ja Saine Kuko, Jaan Kurrikoff, Henry Kusma, Kylli Kuuse, Fanny Kärsna, August Leppsaar, William Lillmägi, Leonhard

Luiga, Elizabeth Luik, Elmar Maasik, Riho ja Erna Martinson, Jüri ja Eve McDonnell, Eha E. Möttus, Olga Männik, Eino ja Lehte Nigel, Victor ja Asta Noor, Karl ja Aino Otsmann, Leida Paju, Mihail Parmask, Astrid A. Piispanen, Hella Plank, Renate Pundi, Gustav Rakfeldt, Ilmar ja Miralda Randvee, Gaston O. Riet, Edgar Rosenberg, Einar Rosenberg, Gerhard H. Rosenberg, Gerhard ja Helmi Rosenberg, Helmut W. Ruuhno, Evald Ruhtem, Herta Schumper, Ilma Sepp, Johannes E. Siiner, Anton Simonson, Juhan ja Dorothea Sinikas, Maimu Suurkivi, Juhan

Svanberg, Paul ja Haldi Talva, Haldi Toming, Johannes ja Melita Toomepuu, Tõnu Treude, Arthur ja Alma Triefeldt, Konstantin Valdsaar, Herbert Vaska, Andres Vikati, Arthur Abikaasa Paul Leppa 10. surma aastapäeval Pikk, Magda Aleksander Mekarti mälestuseks: Noormets, Juhan, Ella ja Elo Evald Roosaare mälestuseks: Ederma, Heino ja Hedwig Ederma, Vello Saar, Paul, ja Endla Toivo Vilgasti mälestuseks: Vilgats, Ende ja Elle Rahvuslike osavak-sude laekumine jätkub

Ballipääsme hind koos

külmalauatoiduga:

Täiskasvanult \$15

Kesk- või ülikooli õpilasel \$10

Laudade reservatsiooniks

helistada öhtul:

Eda Treumuth 201-363-4251

EESTI SPORDILIIT USA's

KORRALDUSED TOIMUB

XIX SPORDIBALL

LAUPÄEVAL, 26. NOVEMBRIK, KELL 9 ÖHTUL

Lakewoodi Eesti Majas

♦ Miss Spordiball valimine

♦ Tantsuõvõistlused

♦ Loterii

♦ Eeskavas: Metro Estonian

♦ Rhythmic võimlejad

♦ Teadustaja: Mati Verder

Venel hirm Lääne informatsiooni eest**Ainulaadsena maailmas on Venel segamisjaamad üle kogu Nõuk. Liidu**

Kreml kardab tõtt ja õigust enam kui kõike muud maailmas. Selle üheks tõendiks on ka Lääne raadio- ja televisioonide segamine, mis suunatud N. Liidu rahvatele õige informatsiooni andmiseks rahvusvahelistest ja ka N. Vene endi maa sündmustest. See- tõttu on Venel võimud tööle rakendanud eri segamisseadete ja koolitades neile kolm korda enam kui kulutab näiteks Lääs oma informatsioonisüsteemidele. Moskva ise paneb aga hõlguvõrgu oma valede- propaganda levitamiseks Läände, ku- lutades selleks 100% enam, kui näi- teks USA.

N. Venel on tööle kaks hilget- segamisjaama ülemaailmse ulatusega. Neile lisanduvad linnades kohalikud segamisjaamad. Eriti pandaks rõhku segamisele okup. aladel, nagu Eesti j.a.

Kaks tundi päevas ei oma aga segamisjaamad häirimise efekti nn. twilight immunity tõttu mil sega- jate lained lähevad liibi otse jono- rääri ega peegeldu tagasi Maale. Nende kahe tunni kestel on Lääne saated väljaspool linnu hästi kuul- davad kuul Uuralitelt. Teiselpool Uuralit asuval aladel on töötamas ameerika Vaikse Ookeani alade saa- tejaamad.

O. TAMMARK VENE OLUKORRADEST

"Lake Geneva Regional News" 10. 6. okt. pikema suure fotoga ar- tikli Olaf Tammarkist, kes elab Lake Geneva's, WI. Selle põhjutas O. Tam- marki, kui endise eestlasest poliiti- lise vangini N. Venes, esinemine tun- nistajana Washingtonis Esindajate- koja vastavas komisjonis, milles sel- gitati Venepoolseid postiseaduste raskeid rikkumisi, ja kirjade kätesaa- misse võttinguid. Märjatakse, et Tammark on eestlane, ja ta kuulub ERKÜ-sse ja ankras siis tema and- meil huvitav ülevaade Venel käitumi- sest postiga millega raskelt rikutud rahvusvahelise postikontentsiooni kokkuleppeid. Ta on toonud häid näiteid oma viieteistkümneks. Käsitatud on ka pakkeide tagastamise küsimust, millega on ka rikutud pos- ti kokkulepped, kuna pakke, mis määratud vene võimudele mittemee- divaile isikule, on tagasi saadetud isegi avamiseta.

Kirjutusega on hästi üles tõste- tud Eesti küsimus ja olukorrad N. Venes.

Kirjutus märgib ka, et O. Tam- mark on praegu eestlastest poliit- vangide abistamisorganisatsiooni esi- mes siin maal.

ROOTSI ERN ESIMEHES M. MATHIESEN

Rootsis. Stokholmis tegutses Eesti Rahvusnõukogu, missugune koosneb seal ellukutsutud poliitilistest rüh- mistest, millele seas ainsana on Eestis asutatud Sotsiaaldemokraat- lik partei eksiils, valis peakoosole- kul oma esimehiks isiviisilener Mih- kel Mathiesen kaheks aastaks. Fel- mised 2 aastat oli esimeheks Aksel Mark.

Nagu ERN-u informatsiooniüle- taanist selgub, kuulub esimehe va- luu Eesti Vabariikliku Ühingu liik- meskonda.

Rahvusvaheline teleühenduste kon- ventsioon ei luba segamisjaamu, ja sellele on ka N. Vene annud allkirja. See on järjekordne tõend, kui palju maksab Venel allkirja.

Vene on oma segamistes teinud ka vahet. Nii lõpetati 1973 Am. Hääle ja Briti BBC segamine, alus- tati aga uuesti siis, kui nad lõksid Afganistani ründama ja kui Poolas oli segadusi. Kõigest hoolimata aga saated vajaliku informatsiooniga ku- lajateni seal jõuab.

Brezhnevi ajal, seoses olümpia- ga Venes, läks Vene üle telefonikõne- de otsevalimisele. Siis muutus undis- te võid last Lääne äge elavaks. KGB polnud enam endisi võimalusi kõne- de kontrollimiseks. Eksistat märgiti ja otsuendused lõpetati.

Lääne ajakirjandus on mõnigi kord Müncheni saateid märgitud propagandalistena. Selles on tegemist nõukogude vastupropagandaga. Eet- rissid minev informatsioon on kont- rollitud väga tugevalt, eriti faktide osas.

Vene kardab Lääne informatsio- nisi, seepärast ongi rakkes segajad. Üha teravneb ka kontroll piiridel, et takistada informatsiooni pääsu idast läände.

KANADA "SÖJAKURITEGJATE" JAHIL

Kanada poliitilise poliitisei(RCMP) erikomisjoni liige Robert Simmonds kohtus Lääne-Saksa ametivõimude- ga, nende seas kohtumistriiga ja kahe osariigi ministriiga, arutades nendega mida saadakse teha mõne juhtumi edasiviimiseks. Tahetakse kinnustada Kanadas kahtlusale sa- natside sõjakuritegijate väljaand- mist.

Kanada lehed märgivad, et RCMP on investigeerinud üle saja Kanadas elava kahtlusale, endise natsi mi- nevikku. Peaprokurör Robert Kaplan teatas Simmonds käimise seoses Helmut Raurma surmajuhumi teata- vaks tegemiseks, keeldudes aga lä- hemaid üksikasju märkimast sellest, millest Simmonds Lääne-Saksa amet- isikutega koheles. Ta arvab aga küll, et jaht sõjakuritegijatele jätkuvat ja võivat isegi intensiivsemaks niu- tuda.

Märjatakse veel, et Kaplani süü- distavad juudid, et ta pole küllal- dalt aidanud leida kahtlusaleid sõ- jakuritegijaid, keeldudes täitmast ka Ida-bloki riikide väljanõudmisi. Kap- lan ütelnud, et ta tahab ka ise minna selles asjas Saksamaale. (VE)

"Vaba Eesti Sõna" loetakse viiel mandril ning salaja isegi kodumaal.

CHRISTMAS**Collectors edition**

laulab Matti Riivald eesti ja inglise keeles klaveri, orel ja orkestri saatel

Hulkuri jõululaul: Neil karjast väljal; Helisege jõulukellad; Üks roosike on tõusnud; Et tulge oh lapsed; Jõululaps; Püha öö (Silent Night); Oh, holy Night. Oh little town of Bethlehem: It came upon a midnight clear; Do you hear what I hear; What child is this.

Hind \$12 koos postikuluga.

Kreml saatis Vene Washingtoni saatkonda eestlase

Nõuk. Vene on oma suursaatkonna koosseisu Washingtonis täiendanud hiljuti ühe eesti päritoluga noore- masse generatsiooni kuuluva mehega, kes saatkonna koosseisu kaanab atashée nime. Tallinnas sündinud atashée, arvatavasti seal ka koolis käinud, ja siis okupantide Moskva- poolele üle läinud, sellega muutus- se oma Isade Maa ja teia rahva vaenlaseks, on Viktor Talis, 29 a.v. Ta valdab head inglise keelt, alles oma tehnilise hariduse täiendamise- seks, ilmselt aga keele õppimiseks, õppinud ka Oxfordi ülikoolis, Ing- lismaal. Seal viibides ta välis koku- kuputeid sealsete eestlastega, või kui omas kontakti, siis teistele tead- mata.

Kas ja kui kõrge on tema kraad KGB ohvitserikonnas, pole praegu teada, Viktor Talis on abielus uk- raiinlannaga ja neil on üks poeg, alla 10 a. vana.

V. Talis ülesandend pole veel lä- hemalt teada. Ilmek on küll, et Kreml saadab atashéeeks inseneriala haridusega mehe...

Vene saatkonnas on ikka töötanud mõni baltimaalast. Ka praegu on selle koosseisu peale Talis üks lee- dutlane, Varemalt on seal olnud vist ka hilisi. Eestlastis on V. Talis esimene.

Meenutame siinkohal ka varem VES-i veergudel toodud Vene Vene- tseela suursaadikut, Ivan Viljast. Ta täidab suursaadiku ülesandeid juba 3 või 4 aastat, olles "jõudumööda" tegemas katseid eestlastega suhtle- miseks. Ilmselt kuulub see tema töö- kohustusse, kuna ta sellekohase in- formatsiooni põhjal on KGBs kind- rali kraadis mees. Ta eesnimi ei ol- nud varemalt Ivan, vaid väga eesti- pärane nimi. Miks ta siis vahetas liivani, on tema saladus.

NOORTE KIRJUTAMISVÕISTLUSE

tööde ärasaamise tähtpäev on 1. det. Võistlusest osavõtjad, pidage tähtpäevast kinni. Enne postitamist tutvunege üle ärasaamise määruse- ga VES 15. sept. nr. 37. Kui mõni pole veel oma kirjutist lõpetanud, siis on selleks veel mõni päev aega. Tehke seda kohe ja aadresserege kirjutist: Leida Jüks. 34-40, 78th St, Apt. 2-A. Jackson Heights, N.Y., 11372. Võistlustulemused avaldatak- se Eesti Vabariigi aastapäeval 1984. a. Õnne auhinnale!

Eesti Koolide Keskus USA-s

BEIRUTI POMM OLI 5 TONNINE

FBI direktor teatas, et Beirutis USA kasarmuid purustanud pomm ol- nud 5 tonni (12.000 naela) raske. FBI on oma kogemustega abistamas mereväe vastulureid, et selgitada kõik mis võimalik atendaadist, mil- les surma sai USA merejalaväe kor- pusest 239 sõjaväelast. FBI direktor William Webster teatas, seda aja- kirjani keele, lisas veel, et lõhenud pomm löi hoone seinasse täisnurga all 39x29 jalase augu. Löögid olid nii tugev, et löi 7 tolli pakusse be- toonpõrandale 8 jalga maasse.

BALTI PROBLEEMID KONGRESSIS**Senatis esitati resolutsioon nr. 80 — Vajalik seal uute käenda jate leidmine****SENATE CONCURRENT RESOLUTION 80 — RELATING TO BALTIC STATES SELF-DETERMINATION**

Mr. Dole (for himself, Mr. Leahy, Mr. D'Amato, Mr. Benken, Mr. Bumpers, Mr. Moynihan, Mr. Heinz, Mr. Hatfield, Mr. Exon, Mr. Gorton, Mr. Cohen, Mr. Pressler, Mr. Mat- tingly, Mr. Riegle, Mr. Durenberger, Mr. Glenn, Mr. Percy, Mr. Hart, and Mr. Armstrong) submitted the follow- ing concurrent resolution; which was referred to the Committee on Foreign Relations.

Senate Concurrent Resolution 80

Whereas the United States, since its inception, has been committed to the principle of self-determination; Whereas the United States, has adhered to the principles of the Charter of the United Nations, the Universal Declaration of Human Rights, and other relevant instruments relat- ing to human rights;

Whereas the United States, has sup- ported the Declaration of Granting of Independence to Colonial coun- tries and Peoples, adopted by the United Nation's General Assembly, in Resolution 1514 (XV) of Decem- ber 14, 1960, and has taken note of the resolution on the question of the Baltic States, adopted by the Euro- pean Parliament in its session on January 13, 1983, in Strasbourg, France;

Whereas the three Baltic republics, Estonia, Latvia, and Lithuania, did not become member republics of the Soviet Union voluntarily, but rather were occupied militarily and subse- quently incorporated by force into the Soviet Union and have since been governed by governments approved by, and subservient to, the Govern- ment of the Soviet Union; and

Whereas the United States has consistently refused to recognize the unlawful Soviet occupation of the Baltic States and has continued to maintain diplomatic relations with representatives of the independent republics of Estonia, Latvia, and Lithuania; Now, therefore, be it

Resolved by the Senate (the Hon- se of Representatives concurring), That it is the sense of the Congress that —

(1) the United States, as a member of the United Nations, should ful- fill its obligations, on the basis of the appropriate international instru- ments, to promote and encourage respect for human rights and funda- mental freedoms in Estonia, Latvia, and Lithuania;

(2) the President, acting through the Secretary of State and the Per- manent Representative of the Uni- ted States to the United Nations, should take all necessary steps to bring the question of self-determina- tion of the Baltic States before all appropriate forums the next session of the United Nations Human Rights Commission as a priority topic under agenda item 9 entitled "The Rights of Peoples to Self- Determination and its Application to Peoples Under Colonial or Alien Domination" and to discuss specifi- cally in those forums —

(A)(f) the continued reports of widespread violations of human rights and fundamental freedoms in Estonia, Latvia, and Lithuania, in- cluding the freedom of expression, the freedom to worship according to the dictates of one's own conscience, the freedom to celebrate one's cul-

tural heritage, and the freedom to choose one's place of residence; and (ii) the persecution of persons seek- ing to exercise such rights;

(B)(the United States) most pro- found concern that the people of Estonia, Latvia, and Lithuania be granted the right to self-determina- tion, to choose their own form of government, their own economic, political, and social system without any outside intervention, subversion, coercion, or constraint of any kind; and

(C) a political resolution of the situation in Estonia, Latvia, and Lithuania on the basis of —

(i) the withdrawal of Soviet troops from these states,

(ii) respect for the independence, sovereignty, and territorial integrity of Estonia, Latvia, and Lithuania, and

(iii) strict observance of the prin- ciple of nonintervention by one so- vereign state in the internal and ex- ternal affairs of another sovereign state.

Sec. 2. The Secretary of the Senate shall transmit a copy of this con- current resolution to the President.

Kuna eelantud ingliskeelse Sena- ri nr. 80 resolutsiooni vastuvõtmise Kongressis oleks Balti riikide vab- dussõlveste olulise tähtsusega, siis Rahvuskomitee juhatus ja ÜBKA- kutsuvad üles kaastaselli kirjutama oma osariigi senaatoritele, et need ühineksid selle resolutsiooni kas- tandajatega. Nendele senaatoritele, kes selle aktsiooniga on juba ühine- nud või veel ühinevad, oleks soovi- tav postitada vastavaid tänukirju.

Venelased ehitavad Tallinna uue saapavabrikut

Uus tehased hantlud uut võraste sissevedamist

Oktoobri eelviimasel nädalal sei- sid tallinnlased ootamatult uue fakti ees, et okupatsioonivõimud Moskvas on annud käsu Tallinnas uue jala- nõudevabrikut ehitamiseks. Avalikult pole okupatsioonivõimud sellest jul- genud kõnelda, kuna uue tööstuse rajamine tähendab ilmselt uut sam- mu Eestisse võõra, peamiselt vene e- lementide sissetoomist. Ka ei ole saapavabrikut ehitamine Tallinnas majanduslikult N. Venele kasulik, kuna toorained tulevad selleks ju Venemaalt sisse vedada ja kaubaar- vitiitajad on ju ka venelased, kuna Eestis on oma jaoks vabrikud olemas, lihtsasti enam kui küll.

Töö kvaliteet on madalam kui see kunagi olnud Eestis, kuid mitte eest- laste ega töötajate tõttu, vaid tingi- tuna Vene kommunistlikust süste- mist, kus midagi ei valmi ega tehta korralikult ja kus toormaterjalid on saadagi kõike muud kui korralikud.

Uue vabriku ehitamine on välja antud soomlastele. Ehitamist alustab firma "Perushtymä Oy". Nurga- kivi asetamine juba toimus. Seda te- ti ministrite nõuk. esimehe asetäit- jad P. Palu ja A. Tregubov. Eesti kergetööstusminister J. Kraft, Ve- nemaal väliskaubandusministri asetäitaja V. Sushkov. Soome väliskau- bandusminister J. Laine j.a.

Et kohal olid ka soomlased, ei saa- dud senist "salaja ehitamist" enara varjata, mispärast sellest pandi vei- di Vene propagandasse.

Postita ERKÜ valimised kohe

PEETER LINDSAAR. KANNATUSTEE

Usutlustekogu mälestust. Eesti Kirjanike Kooperatiiv. Lm. 1983. 212 lk. Kaas: Gunnar Neeme. Hind: \$16.

Käsitlustele tulnud usutlustekogu on tänuksõnu saanud autorilt 1964 ilmunud usutluste teosele "Mardus kiitatus". Autoril on olnud eesmärgiks jäädvustada Eestile kriitiliste aegade sündmustest isamaajale, mis aastate kadudes kipub kaduma või jätta aegade ja sündmuste tunnistajad kaovad ajaloole areenit. "Kannatustee" on autor keskendunud oma usutluste liitlaste samale ajajärgule kui ka minevale, mida käsitles 1964 ilmunud teoses.

Raamatu avab lühilugu Eesti Vabariigi aegade "Mõrv Peipsil", mis on nii tüüpiline näide Nõukogude Liidu valdest ja terrorist, väikeses mootorsõidukite Lõuna-Korea reisilennukil allutamisest sel aastal 269 reisijaga. "Mõrv Peipsil" on lugu eesti kalureist, kes pälvud endale kalastamis- ja kalu-kaasa piirivalve. Nõukogude sõdurid ületavad Peipsi piiripiiride, valetavad, et Eesti piirivalvurid olevat tunginud NL-u territooriumile, ning tulistavad kahl juhtumil piirivalvurid surmiks.

"Kannatustee" tööb liigi paarkümend usutlust Nõukogude vägivalga ja terrori kohta, mis pole lõppenud tänapäevani. Käsitlavad ajajärgi hõlmavad aastaid 1939 kuni 1949. Poliitiliselt laiemaks, kogu Eestil hõlmavaks mõisteks, kerkiavad raamatust esile kaks lugu: "Eestile kriitiliselt saatusetkeil Moskvas", milles kirjeldatakse Nõukogude baaside lepingu pealeusumist Eestile, ja "Dr. Mäe märgukiri", milles usutlata W. W. esitab Dr. Mäe väidetava liitliit-oksipatsiooni järges märgukirja liitlaste sõjajõududele eestikeelses toiles.

Esimese on tuntud ajalooline sündmus välisminister Karl Selteri sõidust Moskvasse majanduslikeks läbirääkimisteks, mil talle aga ootamatult esitatakse allakirjutamiseks NL-u sõjaväelaste baaside leping kaubandusleppel asemel. Viimasele pidi alla kirjutama välisministri George Meri (mitte Georg Mere, nagu raamatus lk. 15). Ka kommunistidele majandusministri Njeh-tingi nimi ei ole õige. Selleks oli Juhan Nihitig (eestist Narva, lk. 20). Seega käsitleb kõneolev usutlust Nõukogude Liidu vägivaldse Eesti okupeerimise algstaid.

"Dr. Mäe märgukiri" omakorda annab teatavaks mõttes usutava poliitilise ja juriidilise analüüsi Eesti esimest liitliit maailmasõja ajal, samuti eesti sõjameeste staatuses, kes ei olnud kellegi liitlaste, vaid võitlevad oma kodumaa eest. Teatavasti olid eesti sõdurid mõnda aega "liitliitliit".

USA tsooni Eestlaste Kesksindus, kuhu kuulusin sekretäriks, esitas selle selgitamiseks USA sõjajõududele Frankfurtis mitmeid märgukirju. Ka kirjutasin isiklikult 1945. a. Brengenis, Austrias, Vaba Eesti Punase Risti sekretäriks selle esimehe Volde-mer Pitsi volitustel ja pitsiga eesti sõjameestele selgitavaid tunnistusi nende staatus kohta esitamiseks liitlaste sõjajõududele. Brengenis 1965aastal ka Service Social — Sotsiaalteenistuse sekretäriks, milles esimeheks oli dr. Endel Kirs'nägi. Järgmine Prantsuse tsoonis kinkepakke eesti põgenikele. M. J.).

Nõukogude ja Natsi Saksamaa oku-
patsioonide kirjeldustele lisaks on
Lindsaare raamatust ära toodud ka
Molotov-Ribbentrop'i vahelise pakti
salaklausel, mille kohaselt Eesti "ma-
ha müüdi" Nõukogude Liidule. Vi-
imase pettusslikku iseloomu välistab
ka lugu, mille alusel Eestist Nõuko-
gude Liitu saatetavale piimavagu-

nitele on seal oma puuduste varia-
tsioonis peale kirjutatud "Püim nägi-
valle eesti lastel".

President Pätsi ja ta poja perekon-
na arreteerimise ja küüditamise lu-
gu on ära toodud vabariigieagse Si-
seministri juhtimisel autojuhi kirjelduse
järgi, kes kommunistide siseministri
Unti poolt presidendile perekonna
küüditamiseks ära kasutati. Loos
"Küüditatuna Siberis" jutustab kee-
gi eestlanna oma saatusest põgene-
misel Siberist, kuhu ta tabatuna ta-
gasi saadeti kodumaalt. Jübedad on
ta kirjeldused eesti naisvangidest
Tallinna vanglas, kui nad NKVD
ülekuulamisest piinatuna kongi ta-
gasi tulevad. Ka on masendavad lood
eesti mobiliseeritust töö turbarabas
kui ka elamis tingimused, ühe eesti
arsti mälestused. Nende väbastaamine
toimus alles 1949. aastal.

Keegi eesti tütarlaps kirjeldab
oma õpinguid abioeks Saksamaal ja
seal valitsevat toidupuudust ja vi-
letsaid elamis tingimusi. Lõppeks töö-
tab ta Tirolis ühes laatsareis.

Autor märgib saatelõpet, et raam-
atus puuduvad materjalid sõja-
meeste sundtööleagrite kohta, kum-
sealt ei ole kedagi lastud vabasse
maailma. Vastasel korral oleksid nad
NL-le "õhtikud" tunnistad. "Kan-
natustee" lõpus on sari lühilaps-
d. muude hulgas ka dr. Oskar ja Aino
Kallase tütre Laine Poska mõrvamis-
lugu kirjanik Ernst Peterson-Särgava
aas. Kose-Varsaallik. Ühelt arstilt
on mitu lugu NL-u okupatsioon-
jast, mil teda kutsuti tuusade haiges-
tunud lapsi ravima. Ta lahku-
b ametist, et vastumeelseist ülesandest
vabaneda.

"Kannatustee" on mitmetahuline
õiguse järele kisendav mosaiikpilt
Eestile ja eestlastele tehtud ülekoht-
tust, mis vajab jäädvustamist, et ku-
nagi pakkuda tõendmaterjali 20. sa-
jandi jultumste kohta, millele on osu-
tatud nii vähe arvustust, veel vähem
vastuastumist lääneriikide poolt. Natsi-
sism on surmud, kuid kogu Nõu-
kogude territooriumi maakaarti
on täis orjalaagrite ja neist ei kõssa
keegi. Peeter Lindsaare raamat on
tuleviku ajaloolajate jaoks tallei-
tud materjale, milles heastub o'se
uskumatuid kannatusi ja terrorit, mi-
da Nõukogude Liit on sooritanud
eesti rahva kallal. Rohkem selliseid
raamatuid oleks vaja võrkeeltes.
Paljugi Lindsaare raamatu lugudes
on meile teada, kuid üksikosalise
perspektiivis saavad sündmused siin
eri valgustuse.

Mall Jürma

TELLI, loe ja levita Vaba Eesti

Sõna.

EESTI VABADUSSÕJA ALGUSEST 65 AASTAT

Pühapäeval, 27. novembril, toimub
Lakewoodi Eesti Majas, kell 2 p.l.
Lakewoodi Võitlejate Ühingu juha-
tuse korraldusel kokkuvõtte Vaba-
dussõja alguse tähistamiseks.

28. novembril täitub 65 aastat, kui
eesti mees haaras relva, et kaitsa
oma Isade Maad ja rahva eluõigusi
sissetungiva Vene punaarmee vastu
ja muutuda iseseisvaks.

Vabadussõda oli meie rahva toa-
taline jõupanus oma maa vabaduse
eest. See rahva julge ning kangelas-
lik samm ei tohi unustushõlma va-
juda, vaid seda peab au sees hoidma
ja tähistama.

Juhatus loodab rohket liikmeskon-
na ja kaasmalest osavõttu, eriti
Vabadussõja veterane. Toimub päe-
vakohaseid sõnavõtte. Kohvilaud
avatud, osavõtt tasuta.

Mõttekriipse

Kolm värsket uutist haridusliku
olukorra kohta USA-s ja nendele
liituv teade uuest "pedagoogilisest"
seksiseministrit Toronto eesti täen-
dusgimnaasiumis sunnivad hirmuga
mõtlemä läänemaailma tulevikule.

Nimelt kirjutab "New York Ti-
mes" (26. okt.), et Marylandi üli-
kooli professorid John Robinson ja
Mark Levy korraldasid täiskasvanu-
te küsitluse. Tuhandest küsitlusest
vaevalt 1/3 teadis, et Andropov on
Vene riigipea, teised pidasid teda
dissidentiks või teistimõtlejaks. Poola
"Solidarsuse" juhti Walesat peeti
tennisemängijaks. Kuuest ainult
üks teadis, et USA on vaenujalal
marksistliku Nikaraaguaga ja toetab
El Salvadori valitsust. Chrysleri pre-
sident Lee Iococcat peeti Lähis-Lida
riigimeheks.

Sellele liituvad Gallupi ja prof. B.
Steini küsitluse tulemused, mis kin-
nitavad, et üliõpilastega on olukord
veelgi halvem. Gallupi küsitlustest ei
teadnud 30% noortest, et Mehiko
on välisriik ühise piiriga Texasele.
Prof. Stein kirjutab ajakirjas "Pub-
lic Opinion", et ta pole leidnud Los
Angelesis ühtki üliõpilast, kes tead-
nuks 11 maailmasõja alguse või lõpu-
aastat. Üks University of Southern
California naisüliõpilane imestanud
vaga, kuuldes et USA oli 1940. a.
sõjas Jaapaniga, ja pärinud. "Kes
võitis?" Ei tea-ud, et kommunisti-
kud riigid rikuvad inimõigusi ega
olnud kuuldud antisemitismist või
Leninist. Stalini kohta vastati, et
"ta oli president just enne Roose-
velti" ja Hitleri pidi olema tsugaud
sõda N. Vene ja Inglisea poolt
ning küsiti, et "miks nad seda te-
gid".

Kokkuvõtte küsitlusest, nagu Stein
sead teeb, on tõsine kahtlus, kas
seesuguse ignorantsuse juures suude-
takse omada isegi algeisemat rahvus-
likku ja riiklikku vastustusvõimet, ja
nõuakse, et paremat kõrgemhikku
hõlmava täpiseaduse kõrval tehtaks
selgeks ka muude teadmiste paran-
damise vajadus, kaasa arvatud ühis-
konnateadus ja ajalugu.

Pildi olukorra kujunemise me-
emakeelse hariduse alal annab 21.
okt. Toronto eesti täiendussümna-
siumi II klassi 14—15-a. õpilastele
emakeele alal antud "test". Sulud
olid jätud teksiis tühiaks. Seal on
toodud sõnad, millest tundes õpi-
lased pidid kirjutama need õigesse
kohta. Järgnevalt test: USA-s on
abort (legaalne), aga Lõuna-Ameerika
riikides on see (illegaalne). Kri-
minaalne (abor) on (rase)du. Kat-
kestamine väljaspool haiglat. Kui
naine arvab, et ta on (rase), siis ta
peaks pöörduma (günekoloogil) poole.
Kui (loode) on üle kolme kuu vana,
siis (abordi) tegemine ei ole soovi-
tav. Abort peaks olema (seadusega)
lubatud kui rasedaks jäämine juhtus
(vägistamise) "tagajärjel Tõuse kü-
simus, kui sügavale lubavad lasteva-
nemad sellisel "pedagoogil" oma
alaealised lapsed juhtida?

Joonas Uulu

KIRJANDUSSÕHTU WASHINGTONIS

Washingtoni Eesti Seltsi järgmi-
seks ürituseks on kirjandussõhtu, mil-
lel esineb meie hilisimud kirjan-
dusteadlased Ilmar Mikiver. Teem
käsitleb kirjanike Arvo Mägi, Valev
Udopuu ja Gert Helbemäe loomingu-
id.

Ettekanne toimub pühapäeval, 20.
novembril kell 15 Guy Mason Re-
creation Centeris (Calvert Street &
Wisconsin Avenue, Washington,
D.C.). Järgneb kohvilaud.

Raamatud saadaval VES talituses

A. Nieländer,	
Taktikepi ja relvaga	\$21
H. Nõu, Pea suu	
(noorsoo kirjandus) ..	\$16
G. Helbemäe,	
Raekooli õpilane	\$6
K. A. Hindrey, Lembitu ..	\$6
O. Loooris, Eesti rahva- sundi maailmavaade	\$6
G. Ränk, Vana Eesti rah- vas ja kultuur	\$6
Hinnad koos saatkuluga	

SEATTLE'S AUSTATI MAX KAMPELMANI

Seattle Eesti Seltsi, Läti Ühingu, Leedu Ameerika ühiskonna, Poola
Kodu Ühingu, Seattle Aktsiooni Nõukogule Jutuide Heaks korraldusel
toimus vastuvõtt ambassador Max Kampelmanile Seattle's, Eestlaste poolt
kuulds korraldavas toimkonda Ene-Liis Arrowsmith.

Eestlaste esindajad Seattle's ambassador M. Kampelmani vastuvõtul.
Ees vasakult Ene-Liis Arrowsmith, vastuvõtu korraldava toimkonna liige
ja Seattle'i Eesti Seltsi abiesinaine ja Roxanne Royer, Tara Arved Plaks
(Eesti Seltsi abikirjatoimetaja), Cornelia Niggol, Karl Niggol (Seattle
Eesti Seltsi esimees), ambassador Max Kampelman, T. Ene Moks Eesti
Pärandi Kolleksiiooni esinaine, Eino Moks ERKU peaesindaja Põhja-
Läänes.

Vastuvõtt osavõtjatel oli haru-
kordne võimalus vestelda väljapaist-
va inimõiguste eestseisjaga ja saada

stest informatsiooni hiljuti lõppe-
nud Julgeoleku ja Kooperatsiooni
konverentsi US delegatsiooni esine-
helt. Oli hea meel kuulda ambassador
Kampelmani põhjaliku teadmist Ida-
Euroopa puuduvate inimõiguste koha-
ta ja tundma õppida tema kindlat
seisukohta nende õiguste taotlemis-
sel.

Korraldavate organisatsioonide
poolt anti ambassadorile üle auaad-
ress tänuksõnaks tema suurele tööle
Ida-Euroopa olukorra selgitamisel.
Auadressi üleandjaks oli eestlaste
hulgas tuntud Roxanne Royer, Seatt-
le'i linnaape abikaasa.

Oma sõnavõtus M. Kampelman rõ-
hutas vabaduse tähtsust ja vajadust
pidevaks valvelolekuks ja tööks, et
säilitada, Vabaduse eest võitlemisel
on USA-s suur osatähtsus Ida-Euroo-
paast tulnud immigrandidel. Neil la-
sub suur kohustus Ida-Euroopa olu-
korra tuvustamiseks.

Max Kampelman kõnelemas.
Ambassadori taga Poola Kodu
Ühingu president Tad Skrobecki.

2 uut heliülevõtet

Herman Malvet'ilt

stereo heliplaat 33 rpm.

"Für meine Freunde" (Minu sõpradele)

H. Malvet esitab klaveril Griegi, Skrjabini
ja Mart Saare helitööd.

Hind saatekuluga \$13

STEREO KASSETT

"Lehar Melodien" (Lehari meloodiaid)

30 min. ilusamaid viise 6-st Franz

Lehari operetist H. Malveti seades klaverile

Hind saatekuluga \$11

Iga müüdü heliplaadist ja kassettist läheb \$3

Eesti Gaidide ja Skautide Malevale, 1984 a.
Maailmalaagri kulude katteks.

Saadaval VES talituses

PAUL F. SAAGPAKK

Eesti Inglise Sõnaraamat

Suur formaat, 1180 kaheveerulist lk. ligi 500.000 eestikeelse sõnaga
ja fraasidega. 111 lk. eesti keele
grammatika lüüsaadet ja kasutamise reeglid.

Yale University Press kirjastus.

Müügil VES talituses soodustatud hinnaga koos postikuludega \$125.

Müügil ja tellida VES talitusest.

PROBLEEME JA ARUTLUSI KA PROHVEITID VÕIVAD EKSIDA

YES 27. oktoobri numbris ilmus "Probleeme ja arutlusi" rubriigis Sergei Soldatoviilt pikem kirjutus pealkirjaga "Kas prohveitid eksivad?"

See kirjutus on, nagu autor ütleb, mõteteks ja mõlgutusteks Jüri Lina hiljuti ilmunud raamatu "Õised piavad" kohta. Kirjutuses on toodud mõneti imelikke — pehmelt öeldes — vaatekohti, milledest ei saa väikides mõeldada.

Soldatov on jaganud oma sõnavõtu kahte ossa.

"Esimene osa puudutab mitmesuguseid sündmusi ja juhtumisi sellest ajast, kui Soldatov ja Lina mõlemad veel kodumaal olid. Samuti puudutatakse selles osas ka Lina kriitilist suhtumist pagulastesse ja nende väimusesse."

Kodumaalt juba kolmkümmendit heksa aastat eemal olnud ei ole võimalik kodumaal vahepeal juhtunut autentselt kaasa rääkida. Ja Jüri Lina vahelkordi eesti pagulastega ei ole praegu põhjust arutada.

Kuid Soldatovi kirjutuse teine osa sunnib sõna võtma.

See osa on autoril mõeldud Jüri Lina raamatut positiivse küsimuse esitõstmiseks. Soldatov ütleb: "Raamatust kirjgab ka valgust, ja selles on tema jõud".

Milles see valgus ja jõud avalduvad, selgub juba järgmises lõigus, milles seisab: "Eesti ajaloole käsitlus on karm, kuid õiglane... Jah, eesti rahva usustamine algas mitu juunis (mõeldud on 1940. aasta, JK), vaid mõni aasta enne seda!" (Sõrased minu, JK).

See kõlab nii tuttavliku stüdistena meie riigikorra kohta punaste riigipöörjate poolt 1940. aasta suvel. Jäib selgusetuks, mis selle usustamise all on mõeldud. Kas seda, et meie riigikord oli jälle stabiliseerumas pärast 1932...1934. aastate sündmusi, mida võiks parema võrdluse puudumisel nimetada poliitiliseks purgatooriumiks. Kes vanematest pagulastest mäletavad veel need aastad, teavad, missuguse segase fanatismi piirini olid meie rahva meeled siis köetud. Tolleaegse valitsusjuht Konstantin Päts võrdles oma raadiokõnes 1934. aasta märtsis meie tookordset vaimeist seisundit usuhullostusega, mille ajeil inimesed on valmis isegi oma kätt maha raiuma.

Meil oli tegemist lahtise poliitilise luumurduga. See näidis lahutamist, Muidugi oli meil ka eriarvamusi lahutamistvõime kohta, aga taantjärele on võimata otsustada, misasugune moodus oluks parem. Igaühes, kui valitud mooduse järgi tehud lahastus neli aastat hiljem kõrvale, seime jälle jalgel. Nagu füüsilise luumurde paranemise puhul, vajab ka poliitilist luumurdet paranemine veel järelevi. Ent seda ei võimaldanud meie vahepealne rahvusvaheliste sündmuste käik.

Soldatov kirjutab edasi: "Jah, väimise kriisi süvenemine 30. jaht aastel viis unarusse ka kaitseolekul".

Kui soovitakse, võib ju 30-ajad aastad nimetada väimise kriisi ajaks. Aga et riigi kaitseolekul oleksid sel ajal unarusse jäänud, on liiga julgesti väidetud.

Ent Soldatov läheb oma kirjutuses veelgi kaugemale: "Nõukogude vägede lubamine Eesti Vabariigi aladele oli riiklik vika ja rahvusvahelise õiguse jäme rikkumine! Vastu rahva tahet langetas Eesti Vabariigi president ilma vastupanuta lipu, loobus riigist ja andis Eesti rahva orjusse!".

Selles väimises väites avaldub tolleaegse rahvusvahelise olukorra ja Eesti seisundi tüülik tundmus. Eesti oli tüülikult isoleeritud ja mitte mingisugune rahvusvaheline õigus ei olnud suuteline Eesti abistama, rääkinata kaitsemise.

Tõsi, selle vastuhakkamise teema ümber on paguluses varemgi debateeritud, eriti mõne noorema põlvkonnaatori poolt, kes ise ei olnud tol ajal veel sündinudki. Soldatovi puhul võib oletatavasti tegemist olla lapsemeeltega tajutud ja tagantjärele heroiseeritud elumuste hümnuga. Ent tol ajal täisealiseks küpsuse olukordi kalkuleerijale oli aligusest peale selge, et vastuhakk oli üks eesti rahva enesetapp.

Tõsi — kuigi Henrik Visnapuu poolt kajastatud vabadussõjane romantiseeritud heroism ("Nii ilus on surra, kui oled noor, nii paksen magama minna.") oli ajaga juba hahtunud, oli meie tollaegse mõtlemisviisi siiski süüldin teatud annus vabadussõjajärgsest bravuursusest. Ent ajal olid tohutult erinevad. 1918. aasta Venemaal ei saanud võrrelda 1939. aasta N. Liiduga, 1918. aastal oli meil tegemist Venemaa, mis Esimese maailmasõja katsumustest nii füüsiliselt kui vaimeist kurnatuna viskles verise kodusõja kramplikus. 1939. aasta N. Liit aga oli hambuni rüüstatud kollekti. Kui võib-olla väidetakse, et Talvised Sõomes 1939/40. aastal paljastas selle koljati sõjalist nõrkust, siis hiljem on sõjaliste asjatundjate poolt usutatav arutletud, et see nõrkus oli teeseldud ja mõeldud tulevase pärivastanduse, Hitleri Saksaama, petmiseks. See tõestuski hiljem, kui oli puhkenud Saksaama ja N. Liido sõda: need kümmed tuhandet tankid ja katjushad, mis venelased siis said välja panna, ei olnud paari viimase aasta toodang.

Ja Eesti seis 1939. aastal niisuguse kolossi vastas — üksinda ja isoleeritult. Kõik kolme Balti riigi omavahelised võimaliku sõjalise koostöö lepingud olid muutunud ainult paberlikuks deklaratsioonideks, ilma igasuguse praktilise väärtusega.

Selle olukorras olnuks venelastele Eesti vallutamine ainult nädala aja küsimus. Suletud nii maa ja mere poolt ja õhust, ei olnud meil võimalik kõige minimaalsemalt määratleda oma hülike asja kulutat sõjamatmaterjal. (Soomel oli Talvised sõja ajal hoopis erinev olukord: Skandinaavia kaudu oli veel side välismaailmaga olemas).

Mis oleks jäänud Eestist ja eesti rahvast järele kui meie 1939. aastal oleksime osutanud sõjalist vastupanu?

Linnad oleksid venelaste lennurrünnakute juba esimesel päeval maatsa tehtud, tankide raudne roll oleks veeremid üle maa, jättes ainult suitevaid ahvaretsid oma kivilvete. Ja inimesed, kes ei saanud kohe surma selles tohtus hävingus, oleksid pidanud alustama piinakast teekonda jäljete haudade leidmiseks Venemaa lõpmatu tagamaal. (Ka metsavendusel ei oleks olnud pikka aega).

Tõsi, eestlased on rünni aegu ajaloo teiste varemgi läbi teinud. Ent 1939. aastal oleks lähenud tüülik loopp. Nagu tol ajal jutt riigi järele, olevat Stalin öelnud, et tema ei korda Peeter Suure vika, kes Baltikumi vallutamisel ei küüditanud sealseid rahvast tervenisti Venemaa; tema, Stalin, laskvad need rahvad jalgsi Venemaaale marssida. Ja et tal niisuguse ähvardusega tösi taiga oli näitas hiljem Krimmi tatarlaste ja Volgasakslaste tüülik küüditamine.

Kui see mainitud Stalini ähvardus Balti rahvaste kohta võis olla ka ainult kuulujutt, siis üks teine Stalini väljendus ei olnud seda. Nimelt oli Stalin baaside-lepingu arutamisel Eesti delegatsiooniga 1939. aasta sügisel Moskvas läbräkkimiste käigus küsinud, kui palju on eesti rahvast. Saanud vastuseks, et nuke üle miljoni, pöördunud Stalin pilklike ühe Irvega Molotovi poole ja öelnud: "Kas meie eide (vene keeles: naasib baabõ) ei sünnita ühe aastaga rohkem lapsi?"

Kõik eeldatav on ainult väike pilt sellest tagajärgist, milles meie presidendil tuli tol korral otsus langetada. Tema otsusest oleneb terve rahva elu ja surma küsimus. Kindlasti arutas ta olukorda oma sõjalise nõuandjatega, peamiselt kindral Laiudneriga. Ja viimane oli suurte kogusetusega sõja-asjatundja. Ta oli ka kaine reaalist.

Meie saame ainult aimata seda aagoniat, milles K. Päts oma otsuse tegi. Meie, kes me Amerikas elame, teame, missuguseid raskeid otsuseid — tihti teret maailma puudutavaid — tuleb Ameerika presidendil teha. Ent temal on terved kaadrid igasuguseid nõuandjaid ja tema otsusest ei olene Ameerika rahva elu ja surm (kui mitte arvestada nuklearsõja võimalust) nii nagu eesti rahva elu ja surm oleneb president Pätsi otsusest.

Ja nüüd tulla ja öelda, et meie presidend langetas lipu ja andis eesti rahva orjusesse — kas see ei ole siiski liig?

Vaide, et parem on surra püsti kui elada põlvili: on ainult retooriline fraas. Eesti rahvas ei oleks saanud 1939. aastal ei püsti ega ka põlvili surra, surm oleks tulnud sellesse liiga kiiresti. Kui meie president oleks, oleks eesti rahvast praegu ainult kauge mälestus. Ja ei olnuks ka meid siin paguluses ega ka meie vabadusvõitlust.

Mis puutub Sergei Soldatovi kirjutusse üldiselt, siis õhuk sellest siirast usulise värvinguga humanistlik-

EKN KANADAS ESIMEHEKS EDASI LEIVAT

Kanada eestlaste parlament, Eestlaste Keskkonkogu Kanadas, pidas 29. okt. oma aastakoosoleku, millel kinditati aruanded, võeti vastu 1938/1984 tegevuskava ja eelarve, valiti juhatuse, muudetud põhikorra järele 2 aastaks, esotas senise esimehe Laas Leivata ja juhatusega. Asjalikus töökoooleku vaimus kulgenud koosolek rõhutas eriti noorema generatsiooni kaasatõmbamise vajadust senisest enamalt. Arutati ka pealekasvava põlve eesti keele enama valdamise vajaduse küsimusi.

H. Lupp ja E. Kijaspea juhatamisel kulgenud koosolek mälestas kõigepealt surnud liikmeid V. Kaldma ja dr. A. Linarit, endisi liikmeid A. Latikur ja L. Kahrot, ning USA-st E. Vallast ja L. Vahterit. Kuulnud ära aupeaksonil I. Heinsoo tervituse, avaldati siirast tänu EKN endisele peasekretärile E. Salurannale tehtud töö eest ning sooviti ühe uuele, nooremale generatsiooni kuuluvale peasekretärile, P. Aruvallale. Selle järele esines ülevaatega tehtust Eto 84 peatoimkonna esimees T. Metsala ja P. Aruvall ettekanega "Noorus okup. Eestis ja Läänes". Selles rõhutati, et ka noor okup. Eestis jääb loomulikult inimene, jääb nooreks, kes tahab proovida oma jõudu ja katsetada oma kogemustega. Vene kord on noorele loomuvastane, ja sellest teki- vab vastustolu. 40. a. on Vene piirdunud halastamatult igat järele-levat põlve vää soovide mõtteviisi süsteemile, aga see pole õnnestunud. Ikka leidub vastupanujaid, kes kas või vangistamise hinnaga nõuavad

vabadust, ega lase end võimudel kasutada.

Aruanded olid nii tegevusest, majandusest kui ka kohtadelt, mis kõik kinnitati.

Tegevuskava, mis oli esitatud juhatuse poolt, leidis samuti heakskiitu. L. Leivat esimehena rääkis, et töökoomust suurendab seekord Balti liidu juhtumise üle võtmine; Põhik-ias ettenähtud muudatus, mis juhatuse kehtivusajaks määrab 2 aastat, leidis üksmeelse kinnitamise.

Valimistel anti senisele juhatusele tagasisõlmise kinnitus tema töö hindamisel. Seega on järgmised 2 aastat esimees Laas Leivat ja liikmeteks H. Lupp, A. Kittask, A. Jurs, P. Mõldre (Montreal), W. Pent (Ottawa), E. Lepunur (Vancouver), E. Salurand, T. Tõine, Kadi Kalluste, E. Lindaja, N. Valge, Anne Lätke, K. Jõgi ja U. Petersoo.

Veel valiti esindajad Balti Liitu ja UE Keskkonkogusse. Viimasesse valiti Laas Leivat, Hans Lupp, Enn Salurand, Walter Pent, Harald Teder, Priit Aruvall ning USA-st, Lembit Savi ja Harald Raudsepp.

Austraalias, Perthis, toimuvad iga teatava ajavahemiku järele eestikeel- sed raadiosaated, mis teatavaks te- bakse "Meie Kodu" kaudu. Viimane saade toimus 25. oktoobril.

Brisbanes, Austraalias toimus ka tänavu "Warana" kevadpidustus, mis keitis kaks nädalat, millest osa võtsid ka Uus Meremaa, Samoa ja Uus Ginea. Nende raames toimus ka rahvaste kunsti ja kashöö näitus, Balti rahvustest võisid sellest osa vaid eestlased, äratades väljapanekutege- erilist tähelepanu. Näituse avas lin- napea abikaasa Lady Mayless, kes pikemalt peatus eestlaste väljapaneku- kute juures. Selgus, et ta on kasi- töö harastaja ja asjatundja sellel alal. Eritähelepanu osaliseks said Haapsalu rätikud, suurel mikeratdul ja põletatud lõhekanungid j.t. esemed. Ka TV tundis huvi eestlaste vastu tehes võtteid kudemise Seletustega esimes pr. Peinar.

Sydneyes tähistas sealne Eesti Se- gakoort "Vanemuine" 30. aastapäeva ja Thirlmere Eesti Seltsi "Koi" Se- ku vaimu. Seda tuleb kõrgelt hin- mata.

Aga paraku on nii, et kõrge maa- ralgala humanismiga kaasub utopist- lik maailmaparanduse-idee. Seda on ka Soldatovi juures märgata. Samuti ka Aleksander Solzhenitsõni juures, keda Soldatov oma kirjutuses nimel korral mainib. Kes aga inimsoa ajalugu kriitiliselt pilguga vaatleb, kogeb- et vaatamata maailmaparanduse-idealistsidele ja nende püüetele, samuti ka aastasadu kestnud usulisele tööle, inimsugu mitte põrmugi ei ole paranenud, vaid pigemini halveneks muutunud. George Santayana on öel- nud: "Ideaalne ühiskond on draama, mis esineb ainult imaginaarsuses."

Soldatov nimetab oma kirjutust ka Jüri Lina täpsustamiseks. Ka kae- solevaid ridu võib võtta täpsustusena

Juhan Kangur

gakoort 35. aastapäeva. Mõlemad tähistati piduliku kontserdi ja koos- viimise. "Meie Kodu" jäädvustas sündmusi rohkete fotodega.

Stokholmis, Alvsjö linnas asu- teenidusmaja, kuhu paigutatule omaette soomlasest pensionäre. Selle- ga seoses märgiti, et Stokholmis ela- vat praegu 4500 eesti pensionari. Viimased olevat aga rootsi keele pa- remini aru õppinud kui soomlased, ega vajavat seepärast omakeelset vanadekodu.

Välismaale Eesti Kirjanike Liit pi- das Stokholmis 16. okt. aastakoos- oleku, mille liidu juhatuse valiti esi- meheks (agasi Kalju Lepik, Arvo Mägi (a hiesimeis), Raimond Kolik ja Liidia Tuulse (sekretärid). Elmar Pettai (laekur), Karin Saarsen (in- formatsioon ja PEN-Klubi) ja Hel- Nõu.

Stokholmis Kultuurinõuajaks toimus kultuuriajakirjale festival 9. kuni 13. nov. mille raames toimus ka näitus. Sellel on väljapanud ka sisseränna- nute ajalehed ja ajakirjad, kes saavad toetust Rootsi Sisserännametiilt. Sama- meegselt korraldatakse seal vähe- maste ajalehete konverents, kus käsi- tletakse ajalehetele küjundamist, le- vitamist ja majandamist vastavate asjatundjate poolt. Konverentsist olid kutsutud osalema, Eesti Päevaleht" ja ka "Teataja".

"LINNUTE" TÄHISTAS AASTAPÄEVA

New Yorgi gaidlipkond "Linnute" tähistas oma 34. aastapäeva laupäeval, 5. nov. kell 10 homm. Eesti Majas. Peopäeva kava koos- nes traditsiooniliselt lipkonna koon- diest ja "pankooigi hommikust".

Pidulikult lauda katsid ja kaunis- tasid hellakese nende juhtide ngr- te Selma Reinpõllu, Virve Vaheri ja gdj. Tiina Pae'i juhtimisel.

Maitvatsid pannkooke küpsetasid juba varakult väinagaidid' gdj. Tiit Kuu hoale all. Pärastike koristamist korraldasid kiiresti gaidid.

Lipkonna koondisel anti välja ka võidetud kurikud ühes kasvataja rahaliste auhindadega. Nende saaja- tekse olid hellakene Alli Milles ja va- nemgaid Tiia Mõrsepp. Õnnilome ka siinkohal auhinnatud.

Gaidlipkond "Linnute" ütles suur tänu A. Sagarile gaidide rahalise au- hindna toetamise eest.

Rõõmu pakkus "Linnutele" ka skautlipkond "Viiking" külastaks. Peale oslem. Alar Soki sõnavõtu andis iga skaut üle roosa roosi oma gaidile.

JUHTIV LIHAÄRI NEW YORGIS SAKSA ERITOOTED

SCHALLER & WEBER

KÕRGEIM TOODETE KVALITEET

Teie saate parimaid vorste meie kauplustest reisideks ja TV singi-suupisteiks, eri lihasordid, leedu leib ja teised tooted.

13 SUURT ÄRI 13

NEW YORK — 1654 2nd Avenue (85-86 Sts.)	TR 9-3047
RIDGEWOOD — 56-54 Myrtle Avenue	VA 1-7068
ASTORIA — 28-28 Steinway Street	AS 4-8210
FRANKLIN SQUARE, L.I. — 981 Hempstead Tpk.	487-7677
FLUSHING — 41-06 Main Street	HI 5-2552
FLORAL PARK, L.I. — 259 — 17 Hillside Avenue	343-6116
EAST NORTHPORT, L.I. — 250-A Lark Field Rd.	(516) 757-0801
WHITE PLAINS, N.Y. — The Cheese Pitt, 200 Hamilton Avenue	(914) 949-0226
NANUET, N.Y. — Nanuet Mall Shopping Cent., Route 59	(914) 623-4265
DANBURY, Conn. — Danbury Gourmet, 296 Main Street	(203) 744-6857
NORWOOD, Mass. — Meat and Wursthaus, 101 Central Street	(617) 769-2895
WAYNE, N.J. — 1234 Willowbrook Mall	(201) 785-0542
FARMINGTON, Conn.: Hans and Fritz Deli — 279 Farmington Ave.	(203) 677-7000

SPORT

ESTONIA VÕIDUKAD MASTERID

Septembris toimusid Põhja-Ameerika masterite (spordiveteranide) keegisüski esivõistlused New Yorgis. Randalls Islandil. Võisteldi kaks päeva suures kuunuses, pühapäeval kraadiklassis nüitas 99, mis oli suve rekord.

Kohale olid sõitnud ka Kanadast kuus eesti spordiveteraani, kes mõõduvat aastal olid võitnud Kanadas peetud P-Am. võistlustel mitmed meistrititleid ja mis nüüd vajad kaitsmist. Mütsid P-Am. masterite meistrid olid: Uno Limit (5 km kõnd), Jaan Lents (kuul), Jaan Roos (5 km kõnd), Karl Trei (kaugus, kolmik, kuul ja ketas) ja Antoni Truuvet (kuul ja ketas).

Seekord puudus tüülikajate hulgas J. Roos. Oma esimärgi saavutas ta titeel määrul U. Limit ja A. Truuvet. Kuulitõuke meistritiitli asemel J. Lents sai meistriks teivashüppes ja ketarühetes. K. Treil ebaõnnestus tiitli kaitsmine vaatamata sellele, et ta saavutas Kanada tiptulemused kõrguses ja kolmikus.

„Osalesid 210 võistlejat, enamikust idakala osariikidest, Puertoorikost suurearvuline esindus ja üksikuid Kanadast. Vaatamata arvukale ameeriklaste ülekaalele oli kaheksa „estoonlast“ „saak“ Põhja-Ameerika võistlustel suurepärase: seitse kuld, kaheksa hõbedat, kaks pronksi, liiskas muid kohti ja kolm Kanada tippsaavutust.

USA masteritest võitis osa kaks: Aarand Roos ja Alfred Skonberg.

Uuteks P-Am. — meistriteks said Theo Vellend (Kanada) kolmikühpes ja Alfred Skonberg kuulitõukes.

Võistluse üldisele kõrgele tasemele viitab asjaolu, et Ermo Kulmar (70 klassis) 100 m jooksu finaalis parandas Kanada rekordi (15.6) aiga 15.3, millega pääses ainult neljandaks.

Eesti spordiveteranide tagajärjel P-Am. Masterite võistlustel: Laupev. 10. sept. — 100 m 4. E. Kulmar (70) 15.33; 5. K. Trei (70) 16.7; 2. T. Vellend (60) 15.4.

400 m 4. T. Vellend 77.8; 5 km kõnd: 1. U. Limit (60) 30.11.6; kaugus: 4. K. Trei 3.74; 4. A. Roos (40) 4.91 ja teivas: 1. J. Lents (55) 27.4.

Pühapäev, 11. sept. 200 m: 3. E. Kulmar 33.1; 2. T. Vellend 31.6; 800 m: 2. U. Limit 3.00.11.6; Kõrgus: 2. K. Trei 1.23; 2. J. Lents 1.30; 4. K. Trei 1.45; Kolmik: 2. K. Trei 8.25; 1. T. Vellend 7.73; 2. A. Roos 11.78; 5. K. Trei 10.41; A. Truuvet (60) 13.44; J. Lents (teine kuul) 11.67; Ketask 4. A. Skonberg 27.00; 1. A. Truuvet 35.27; 1. J. Lents 34.67.

XIX SPORDIBALL

Järjekordselt XIX Spordiball toimus 25. novembril, s.o. laupäeval peale tänuvõla. Lakewoodi Eesti Majas. Selle sündmusega tähistab Eesti Spordiliit USA'ga oma tegevusaasta lõppu.

Paljude aastate kestel on Spordiball kujunenud nii sportiva nooruse kui ka arvuka spordisõprade pere üheks oodatud pidulikuks sündmuseks. Erihise atraktsiooni aga eeliseval ballil annab „Miss Spordiball“ valimine.

Miss Spordiballi kandidaate nõudeti: vallaline tütarlaps, rahvuselt vähemalt ühe vanema kaudu eestlane, vanusest 18. juulil 1984 vähemalt 17-a. kuid mitte üle 26-a. vanuse, ei ole kunagi abielus olnud, ja lasteta. Valitud kaunitar siirdub edasi võistluse järgmisel kevadel „Miss USA Esto '84“ võistlusele Baltimore.

Miss Spordiballi kandidaate palutakse registreerida hiljemalt 19. novembriks aadressil: Anu Irja Ojamaa, 2239 Hamilton Avenue, Hamilton Township, N.J. 08619.

Lisaks balli-kuninganna valimisele on seekordse balli kavas Metro Estonian Rhythmic esinemine ja ballipublikule tantsuõpetus neljal tantsuosal — nendeks polka, vals, tango ja moodne tants.

Teadustajaks ballil on hästi tuntud sportlane Mati Verder. Balli algus

ENDSTELE ASCHAFFENBURGI JA KLEINHEUBACHI LAAGRITE EESTLASTELE

Ühenduses ühe „Social security“ taotlusega Saksamaal (USA ja Lääne-Saksamaa „Social security“ kokkuleppe alusel) palutakse Aschaffenburg ja Kleinheubachi laagrites olnud kaasmaalasi, kes seal töötasid laagrite administratsioonis, endist lahkesti teatada Eesti Abile, aadressil: Estonian Aid, Inc., P.O. Box 357, Cooper Station, New York, N.Y. 1276.

Tarvis on selgitada, kas töötajad nendes UNRRA ja IRO laagrites kuulusid sotsiaalkindlustuse alla. Kui keegi on veel alles mõni palgasead, mis näitab sotsiaalkindlustuse maksu mahuarvamist („Social Insurance“, „Rentenversicherung“, „Sozialversicherung“, jne.), siis see oleks kindel teine. Kuid kas oleks ka endise UNRRA/IRO teenistuja kirjalikult tõendust, et ta on teadlik, et laagritöötajad kirjas mainitud perioodil kuulusid sotsiaalkindlustuse alla. See on oluline põhjusel, et olukord UNRRA ja IRO laagrites erines. Mõnes laagris olid sotsiaalkindlustuse alla teiste mitte.

Käesolevas on sobiv veel kord meenutada, et USA-Saksa kokkuleppe alusel võidakse Saksamaalt saada täiendavat „social security“ pensiooni, kui on seal kindlustuse alla töötanud vähemalt 18 kuud. Informatsiooni ja vajalikke blankette saab Eesti Abilt.

Artur Taska

Sini-must-valge 100 aastat

Põhjalik uurimus Eesti lipu ajaloo.

484 lk., üle 30 lk.

seniavaldamata fotosid

(meist üle 20 lk. värvilisi).

Eesti Üliõpilaste Seltsi

Vanematekogu kirjastus.

Hind koos saatkuludega \$42.

MISS USA ESTO '84 VALIMINE

Miss USA Esto '84 valimine toimub 12. mail 1984 Baltimore's viiakse läbi kahes etapis. Kandidaadid, kes valitud kohalikkude eesti organisatsioonide poolt, pääsevad automaatselt lõppvalimistele maikuu. Kandidaadid peavad olema isiklikult kohal lõppvalimistel.

Üksikanddaatidele, kes soovivad osa võtta Miss USA Esto '84 valimisest ja kellel puudub kohalik kaendusorganisatsioon, toimub eelvalimine 1984. a. jaanuaris. Eelvalimisele pole vaja isiklikult kohale ilmuda. Zhuri on sama kui lõppvalimistel ja selle koosseisu kuuluvad eesti ühis-konnategelased USA-s.

Miss USA Esto '84 kandidaatide kohta on seatud järgmised nõuded: Kandidaat peab olema vallaline tütarlaps, rahvuselt vähemalt ühe vanema kaudu eestlane, vanusest 18. juulil 1984 vähemalt 17 a. kuid mitte üle 26 a. vanuse, pole kunagi olnud abielus ja olema lasteta.

Kandidaat, kes on kohalikkude eesti organisatsioonide esindaja, palume seda märkida soovivalduse lehel, lisades teenedi organisatsiooni esisiku poolt, et vastav kandidaat on organisatsiooni esindaja.

Kui kohalikud organisatsioonid valivad oma kandidaati, on organisatsioonide endi otsustada.

Organisatsioonide ja üksikanddaatide soovivaldused peavad olema USA komitee kätte hiljemalt 31. det. 1983.

Miss USA Esto '84 kandidaat mitte ainult ei esinda väärkalt ameerika mandrit, vaid saab võiduka prii lennu Kanadasse pausi Toronto vaba majutuse ja ühildamise Kanada komitee poolt. Esimese näitsiku võit

KA PISKUT SAAB PALJU,
kui iga eestlane võtab jõukohase rahvusliku osamaksuga osa tööst ja võitlusest Eesti heaks ERKO kaudu.

"MITME RAHVUSEGA" SPORTLANE

Kui keegi sportlane saab maailmaimeistriks, juubeldavad tema kaasmaalased, sest ta on toimunud au kogu riigile ja rahvale. Aga paljudest sõadest ja keerulistest majandusoludest on tekkunud olukord, kus inimesel võib olla mitu kodupaika, mitu emakeelt ja koguni riitu kodakondust.

Eestlastena oleme muidugi valvel, et meie sportlasi ei nimetataks välismaises ajakirjanduses muuks kui just eestlasteks, elagu nad siis Nõuk. Liidus või mõnes riigis, mille nad on ise valinud.

Et maailmaimeister naiste odavises, Soome kodanik Tiina Lillak on isa poolt eestlane, oleme ilusti selgeks teinud, samuti on teda külastanud eestlased tunnistunud, et Tiina räägib head eesti keelt. Soomlaste poolt ei ole just kuulda olnud, et nad paneksid pahaks meelepoolest „omandilõngust“. Tiinale, võib-olla nad pole sellest küllalt palju kuulnud.

Kui Edmontonis, Kanadas üliõpilaste maailmaimeisrivõistlusel (XII Universiade '83) juulikuus mõned eesti sportlased võitsid kuldmedali, kanti nende triumfi ametlikus korras N. Liidu arvele. Ühe eestlastest maailmaimeistri peale on aga maia-

ka kolmas rahvas — ukrainlased. Vasarahelajal Jüri Tamm, kelle heide 76.82 m viis ta autasusamispoodiumi kõrgeimale astmele, on ligemale kümme aastat elanud Ukraina pealinna Kievis. Seda on ka ukraina pagulased tähele pannud. Nende Põhja-Ameerika häälekandja „Smolosky“ k.a. suve-sugise numbrist loeme järgmist. „Kuna Ukrainalt on rõvitud tema õigus esineda iseseisvate võistkondade rahvusvahelistel võistlustel, kantakse tema atleetide saavutusi N. Liidu arvele. Alpoolt on nimekirj nendest ukraina sportlastest, kes võitsid medaleid rahvusvahelistel suurvõistlustel mõeldud suvel“. Nende hulgas on ka eestlane „Yury Tamm“. Noh, ega sellest midagi, me ei taha ukrainlastel nende rõõmu ära võtta, teades, et „jagatud rõõm on kahekordne rõõm“.

A. Roos

"SERVANTES SUNDIS ALKALA DE HENARESIS..."

Veste eesti kooli teadustest ja tarkusest

„Läheb üksi linna, ta ju alles laps...“

Meie naabritel vanaperemehel oli õigus — minu 12 aastat ja väike kasv ei andnud veel mingit meelemeetu välja, aga algkool oli lõpetatud, vanem vend päris talu ja isa oli minu jaoks peaaegu valmis:

„Eks ta pea mõnda ametit õppima, pea tal omal kohal, kõik olid „head“ (et ajalugu oli „rahuldav“, on seda vaju teistel teada), kui ainult on jaksu...“

Ema oli juba suvel vaadanud Viljandis välja toomata noorele „gimnasistile“ (kui unhelet see kõlas) ja vedanud kokku moona, et oleks proua Pintsil (Tartu tänav 59) keeta ja vaarida pikaks talveks. Noor pois see ju süüb kõvasti (nii oli ema helkals teatud majaproua poolel).

Meie maakoollanija kõrval oli poeglaste giimnasiumi punane telliskivihitis lausa loss (kunagi ehitatud mõisnikkude võnude jaoks) ja kus olid põrandad saalides, need läikisid moona peeglid... See kõik täidis noort maapoissi sügava aukaratsiga, ja sa andsid enesele nagu vaksuse töotuse, et ma katsum nüüd teha, mis on minu võimuses, et olla kõige selle vääriline. Sa tähendasid oma siinallu ühtlasi ülikonda (paljudel olid seltsas Blumbergi „sevtford“ olid kui direktor Th. Kolk kutus sind sellest ette ja ütles, et meie piitame teist värvitoni oma nüstvale vormimistis juures kanda, siis veeres nagu kivi südamest — tolle ütle ühe fassaadi taga oli siiski sügavimlik arusaamine ja mõistev käitumine.

Dietsipliin koolis oli kõva (ei kutsund asjatult direktorit „Vana Kõvaks“) ja õppetööd võeti täie tõsusega nii ülevat kui alt. Ja ei õpetajavast nõudis pingutavat tööd, seda näitas esimese hinnetunnustuse (kõik „numbrid“ keskeltlaibi, ainult ajalugu kiiduvääril). Ja mida me seal kõik ei õppinud — eesti keele ja kirjanudse õpetajaks oli noor Oja Parmas ja see oskas teha asja nii huvitava, et jäl meelde isegi ilma tausta totra rüütl selkustse autori siinkohalt... Ja saksa keelse keerutava vana „oberlehrer“ Hoffmann milikaua, kui jäl meelde „kõnen, dürfen, wollen...“ (ohne „zu“) ja sa võisid vuristada peast „Festgemauert in der Erde...“ kasvi ümest ärgates (egas nad muld ole peas praegugi)...

Keeli õpetati laialt — Inglise keeles sa pidid oskama jutustada „David Copperfield“ ja ladina keeles pidi olema selge „ablativus absolutus“... Ja siis kõik meid füsioloog ja keemilad (segamata orgaanilist anorgaanilistega), psühholoogid ja loogikad ning filosoofid (et sul oleks aium, kuidas „mõttetargad“ omavahel jagelevad „olemise vilmasse põhjuse“ kallal)...

Oli ka rida kergetaima ahina (kus sul oli aega teisel maha kirjutada, aga kõige kõvemaks pähkiks jäi ikkagi matemaatika. Alkooli tase ei olnud kiita (linnakoolides oli jü-

tud kavas kaugemale) ja mitkava, kui oli tegemist arvudega, ei olnud „udu“ väga tihed (isegi mürdudega askeldamine oli kõval teel). Kui aga mindi kiiresti abstrakteste mõistete juurde (ja ei kasutatud enam matemaatika nimegi), siis oli noorel peal tegemist. Kõik need algebrad ja analüüsid olid nagu üks suur ehitus, kus laotati tarkuselademeid ja valameld üksteise peale, ja kui juhtus mõni vahelili olema nõrgem (ei saanud täit sotil), siis maksis see hiljem kurjasti kätte (eriti kui õpetaja M. Usai sai sellele jälle).... Ja sul on heameel, et sul ei ole enam vaja meeles pidada, mis need „sinused“ ja „kosiinused“ kunagi tähendasid... Nüüd on sellest küllalt, kui sul on paberileht ja pliiatsijupp, ning sa oskad välja arvestada protsente või kuidas sind koortakse võla!

Kõik see tarkus laoti sulle sülle (et pane aga ise pähele), kui sa olid vanuses 13 ja 18 aastate vahel. Õeldagu mistahes, aga see on ikkagi poisekeelge, kus kõrvalmõistused mingiväga tugevat rolli (vaadake selle maa „teenagered“) ja raamatut talha sa saad suunda ennast ainult tugeva enesedistsipliini. Tänu meie kooli rangele korrale, nakatas see ka õpilast ja edasijõudmine klassides oli igapähele auasjaks. Kes ei viitsinud õppida, sellel ei olnud ka klassisõpru, sest kõik müüd „meheteod“ ei lugenud kooliõpetada hulgas peagu midagi. Jah, milline vahe tolle ladusa koolisüsteemi ja praeguste lõpmatu valdustega sassaadit õpetameetodide vahel (peakisimus: kuidas küll lapsi lugema ja kirjutama õpetada?)...

Ons kõiki seda „tarkust“ tulnud üles vajo? Ei või kunagi teada — meie oma A. Jandil „paadisõidu“ olime tormivarjus Marinis, Hispaanias, ja meid kutsuti kohaliku arsti juurde lõmale. Keelt meie ei osanud ja tarvitamine ainult üksikuid sõnu (Franco, Goya, Don Kihott...). Siis tärkas aga korraga meelde: „Don Miguel Cervantes Saavedra — Alcala de Henares...“ Oli hetkeks vaipnuta, ent siis läks pererahval nagu rõmsaks, et mõtle omelt, kauge „estoniano“, aga teha väikelma. Sa meie kirjanik on sündinud, see on ju päris „scientifico“... Ja kui luskime, ant kaasa konservi ja „nass-värki“ lastele, sest meie olime järsku „veari“ kalulised.

Kui lähen Saksamaale, lasen kole lahti Schilleri „Kellalaulu“.

DIXI

Felix Oinas

Kalevipoeg kütkeis

ja muid eeseesid rahvaluulest, mütolooia ja kirjandusest

243 lk brošüüris. Hind koos

saatekuluga \$15.00.

Vaba Eesti Sõna talitus.

ESTONIAN STATIONERY

Maitsekas SINI-MUST äär

Heakvaliteediline VALGE paber

-KASULIK-VAJALIK-

STATIONERY \$5.00 (\$6.25 Canadian)

7 1/2" x 10 1/2" 10 printed sheets

10 blank sheets 10 envelopes

NOTECARDS \$4.00 (\$5.00 Canadian)

4 1/4" x 5 1/2" 10 envelopes

IGALE SOBIV KINGITUS!

Minna tahan tellida:

pkgs. STATIONERY

at \$5.00 each (\$6.25 Canadian) = \$

pkgs. NOTECARDS

at \$4.00 each (\$5.00 Canadian) = \$

total amount due \$

Nimi

Address

Saatke tshekk või rahakart:

BALTIC PRODUCTS

604 W. Douglas

Houghton, MI 49931 U.S.A.

Allow 4-6 weeks for delivery.

Prices include shipping and delivery.

Money back if not satisfied.

Baltic Products

MAAKONDATE PÄEV

Torontos tegutses maakondlik esinduskogu, kuhu on koondunud kõik maakondade organisatsioonid, on viimastel aastatel näidanud aktiivset tegevust mitmel alal.

Nii on läbiviidud kahel killamängud ja päevase kesivõistluse pidusused Eesti Majas, mille sissetulek läks maja kõrgema moderniseerimiseks. Selle töö lõpetamine toimus hiljuti ja nii on nüüd võimalik teenindada Eesti Majas külastajaid toidu osas paremate tingimustega kui see varem.

Järgmine suurem üritus on kavandatud Esto '84 raames. Teisipäeval, 1. juulil 1984 toimub Royal York hotellis maakondade päev. Päev on mõeldud kõigile kaasmaalastele ligi, dalt ja kaugele, ühistele mälestustele elustamiseks kodukohast, lapsepõlvast, kooliajast ja põgenemistest. Päev algab lõunasöögi kell 12 esinduslikus Canadian ruumis, mis mahutab kuni 1400 inimest. Piletite maksumus üks tuhat hinnaga \$18 tükk. See katab lõunasöögi kulud. Piletid on võimalik saada Esto '84 kaudu ette tellimise korras.

Vaba ruum kasutatakse moenäituse korraldamiseks. Moenäitus on uudne ja pole varem sellisel kujul esitatud. See haarab rahvusliku ornamentikaga kaunistatud riideid nais-

tele, meestele ja lastele. Need võivad olla puhke-, spordi-, pealelõuna-õhtu või koduriietus. Näitus ei tule mitte ärasagada rahvarõivaste moenäitusega.

Lõunasöögi ajal esineb rahvapillide orkester ja on teisi ettekankeid. Pärast ühist lõunasööki on alates kell 14.30 kuni 17.00-ni avatud Royal York hotellis igale maakonnale oma ruum, kus toimuvad maakondlikud kokkulehked vastavate maakondade organisatsioonidele. Seal on ruumide kuldade kattede väike maks 3 dollari niol, mida saab tasuta kohapeal.

Maakondlik esinduskogu levitab maakondade päeva informatsiooni ajakirjanduse kaudu kõigis eestlaste asukohtades. Samuti palutakse jälgida Esto '84 teateid, et ilu piletite ette tellimise osas lõunasöögis. Maakondade päeva moto on: Kohtume jälle!

Maakondliku esinduskogu esimees on Johannes Vihma, aadress: 63 Edenvale Dr., Islington, Ont. M9A 4Z5, Canada.

Chicago teateid

KUNSTINÄITUS JA PEALELÕUNA-KOHIK CHICAGO EESTI MAJA

Sügisshoaja kunstinäitusel olid tööd väljapandud 6. kunstiarrastatult, igalt 3 tööd, millised kiidustajate poolt suurt tähelepanu ja kiitust.

Kohvilaua korraldajaks oli pr. T. Molnars. Kohvilaua oli rikalik küpsistega ja korraldaja enda poolt valmistatud suure kringliga.

Samal ajal oli kavas ka kirjanduslik ülevaade Gustav Suitsi luuleloomingu tema 100 a. sünnipäeva ühistamiseks. Refereris elavalt ja suure asjatundlikkusega Helbe Meyer. Referaadid järgnes ins. Pekka tema abikaasa ja laste kandlemusika ettekankeid eesti rahvalaulude motiividel.

Nii kunstiloomingu esitajad, kohvilaua korraldaja, luuleloomingu ettekankeid ja kandlemusika esitajad said kohviku publikult ohtralt kiitust, mis väljendati tugeva aplausiga.

Kunstinäitusest, kohvikust, luuleloomingust ja kandlemusika ettekankest oli osavõtjaid rohkest.

Sügisene tegevushoog algas Chicago Eesti Majas septembri algul Eesti Vabadusvõitlejate Liidu juhatuslikke Raimond Tralla poolt organiseeritud sõjameeste ja sõprade kokkulekuga.

Informatsiooni võitlejate ühingu tegevusest andis Ülenaimilise Eesti Vabadusvõitlejate Keskuse esimees A. Jurs ja R. Tralla. Osavõtt oli rohkevõlvine.

Järgmise üritusena toimus Rem-

"LAULUD ELATUNUD LASTELE"

ANU

Sisaldab 10 eestikeelset laulu, Jyri Korki tõlgitud ameerika moodustest ballaadidest, nagu Sounds of Silence, Jet Plane, You've got a Friend, Windmills of your Mind ja Clouds. Saadaval Eesti Majadest New Yorkis, Baltimore, Seattle ja Toronto ja ka autori aadressil: Anu Oinas, 4931 Tibbitt Lane, Burke, VA 22015; hind koos posti kuludega \$9.

Päevakilde

Üks pingeline põnevus on seljataga. Kaikaga palli lömine selgitas paremad mehed, Võiduõuavastus ja kaotuse kibedus on juhatuses. Meie noorte seas on neid, kes kummal kaasa elavad; vanem generatsioon valdab kergelt muigab, ilmselt paduselt. Siinne noor saab naasta matustele, maitse suhu, kui luuvarrega palli püüdnud algab, kas purgis, või hädaga tänaval, autode vahel. Kodumaal oli jalgapall: maraskile põlv, muhkus säred ja kaotatud lallad kuulid selle lõbu juure. Taisneme trübiinil "futivallustus" pani meelelt kismama. Eriti kui meie valged särgid, helesiniste pükstest, kaitsesid rahva au punaste särkide ja valgete pükstest vastu, mis oli lülaste riik. Sell aastal tuleb vast toime vanade ja noorte ühise huraaga Baltimorale. Meie Esto linna ja võimalik kokkuleku koht jälle '88 aastal.

Esto sünd oli üh'lasi spontaane traditsiooni looja. Lühike ajaga on sellest kujunenud meie võitluse. Ja eneseavaldu. Henrik V. snapuu luurelora kohaselt: "Hoi kiini, nikkaia, "kui saad!" Päevade kavamine ülesõhtu ja sündumused on jäänudki üldjoontes samaks. Tihe ja isegi üleliia kuhjunud, mis ühest kohast teise jooksmine paneb. Kohtad inimest, keda viimati nägid kodumaal, saad helda tere ja jumalaga, ning kumbki ruttab erisuna plaanis olud sihiga. Vajaksime mingit hinge tagasi-tõmbamise päeva, siikliku vabadusega tegutsemiseks. Päeva, kuhu saarlased, mulgid, koolid, kutselad, akadeemilised organisatsioonid, saak-sid paigutada endi kokkulekud. Praegu toimuvad need pool-varastades üldkava vahele kiilutult.

Problem — kust võtta . aega? Võib-olla jalakeurumist on olnud liigselt? Paksum ja vedelas läbikõr-nud meeste sõduriohtu ei tohi puu-dutada. Esinduslik rahvapeost peaks jatkuma. Kas on ilmingimata vaja suursugususe vihjavat balli? Otsides on vast võimalik avastada ka üldühimust muudes skitrites. Eel-tõlud mõtted on hilised eeloleva suve suhtes, aga mõlemise väärilised tulevikus, mis Estole kuulub. Toronto ei jää lõppjamaaks.

Politilises pallimängus on tulemas uus riiklik puha, mis sisuliselt kuj-neb Mustande Päevaks. Tõsine väi-misaasta on tulemas ja hingede püüdi-mine on aland. Esel ja elevant on mõlemad peerd vastavas töös. Val-gete kuulub enesile, ka ka enamus teeneid riigi ülesandamisel. Kasvab ja kosub ladinahispaanlaste grupp. Tuleb juurde heelpuuri ja kollast Aasiast. Ei ole me enam mustad ja valged, vaid kirjud. Pankrot tuleb majja, kui kõigile pühad luua. Tu-leks luua üks ja ainske Kirjude. Päev, kus kõik oleks võrdses tähele-panu viirilised. Kõlab koomilise! Seeprast nimetame seda Ameerika Rahva Pühaks, et eelmiste ridade näitavats toonis näha küsimuse (õ-sisemat külge).

Demokraatlik riik tõstab ühis-kondlike kihtide vastolude omakevõit, avalikus debatis üldhuvide ja kultuura õigluse eesmärgiga. Raskus-tega ja koormaga ülesanne, mis võt-ab täie jõu. Ameerikas on koormale litumas lisäülesanne enistlike grup-pide võitluse näol. Siin on kadumas üldhuvide ja asemele on tulemas ees-õiguste taotlemine ja jagamine, mis suurematele vastoludele viib, kui kihihuvi.

Kihihuvileise jõukatsumisele aeg on loonud märgureeglid, mida vähe-muste võitlus ei tunne. Võimas juu-vid vähemus ja Israel ei taha näha Ühendriikide üldhuvide ja mustade sur-vel vihkab Lõuna-Aafrikat. Ladin-laste nõudel tuleb viimaks pesapalli kõrval hakata ehitama härjavõitluse arene.

Poliitikut — aeg läheneb, kus poolehoiaks silmatõlgimise kõrval tu-leb vähemused paigutada mõislik-ke piiridesse. Riiki koondum et-niline rikkus olgu üldhuvide osa. Poliitikut kõrval ärindus ja koguni ametasutus on lõhkumas algelst ühiskonna sidet — ühist keelt. Paku-takse omalt poolt keeleksust. Dol-lari tagajärgest soodustav, sest ra-hatib on jõuline tegur materiaalses koselus. Vähemus, kultuurilises ja ühiskondlikus sidemeks on keel. Vähemus ehitus — Paabeli torn — varises kokku keeltesegaduses ning omavahelises killunemises. Hoidume sellest.

HELIPLAATIDE VALJAMUUK

KIIRUS 331/3

MALETAN VEEL

Widholmi Piduripaala ansambel esitab; Otsa laul; Tean küllalt su sõnu; Maletan veel; Valged roosid; Postipoiss; Shala-la; Meil vaja ra-hu; Saaremaa; Blue Bayou; Otsa resggy; Meil merivood on vabad \$11

LAULUSILD I

ansambel Jüri Peeters; Nooruse laul; Esitab; Viljandi paadimees; La; Paloma; Kangel; Kangel; Põhja val-gene naine; Perekonna valse; Viva E-pana; Susanne; Iis now or never; Laul lulest; Jag vii dansa; Silver-bird \$11

LAULUSILD II

Jüri Peeters laulab: Laul Esto '80-le; Ema roosid; Mu kaitnis kodus; Vaid minu sü; Siis tule mulle; Joo-deldurid; Nadja teema TV filmist; Halleluiah; Laev täis purjed elus; Ei me ette tea; Tormine päev; El Comanchero; My way \$11

LAULUSILD III

Jüri Peeters laulab: Esitaval; Aias ötsivad veel me roosid; Save your love; Vabadus ja rahu; Someone needs somebody; Mälestus; Don't stop; Väikeses kalasadamas; Words; Rändur \$11

INGEMAR KORJUS

laulab: Metsateel; Ennemuiste; Üks suu; Muremaa; Laul sõnaja oie-st. Sind tervitame kuldapäik; Rändaja õhtulaul. Laulu mõju; Kui mina kaha laulema; Kus on, kus on kurva-kond; Linakattuja; Kannelajad vii-vent; Ära viies; Kivikasukas ... \$9

JAAN KUUSK

laulab: Mu meelen kodukutus; Nõm-metel; Mustalaine linn küllalt su sõnu; Mult ära küsi; Taamal kus vikerkaar; On kallis mulle koda paik; Laev täis purjed elus; Mind saatus kaugele; Väike kambreike südames mul; Koduigaitsuse laul Hõbedaselt helbig juustekuld \$11

EPP-KARIKE ESTONIAN SONGS

Alleluia Gloria; Kümme haikut; Palve; Olin enne eide kodus; Oi häbi; Ära viies; Muru Antsu ains ingel; Kui mina alles noor veel olin Kar-jase laul; Pulma laul; Kaluri laul; Lapsepõlves; Laula, laula suken; Eideratas; Üinulaul; Lauliku lapse-põli; Taat ära maga \$8.50

EELK CT KOGUDUSE SEGAKOOR

Otskui hirv; Laulud Jumalale; Kolgata; Koral; Issanda heldus; Troostilaul; Küll mitmed madd; Je-rusaalemma tütreid; Sest mina tean \$11

SUDASUVI

Hamiltoni Hellelajad laulavad akor-dioni ja kitarril saatel: Südasuvi; Minu lemmik; Kaera Jaan; Sirisuke-ni; Sirel; Pajupilli laul; Videskivi viis; Kannal; Jaanõhtu; Marupolka; Tüderatas; Kannelajad; Simman; Kosjalaul \$7.50

HÄMARIK LAULAB SULLE

Lihine viisike; Sigaretid ja viinad; Saaremaa; Vallera; Sõdurid; Karjala janiöö; Merel; Jaan läb Jaanitu-lele; Talgu polka; Vikerkaar mardis; Heinaliste laul; Täna öösel naudin elu; Ei voi jaa; Piibulaul; Veli, hella vellekene; Joo ja jaura; Örn õhik ja Konn läks kosja \$11

HÄMARIK

Tiina, Tiina; Tallinna teel; Vana jõgi; Külla pillilugu; Tolu Mats; Va-naema; Vana viis; Oö pime; Taat ära maga; Kingsepa Antti; Naabri Mari; See püev; Kaera-Jaan; Eide-kene ketrab; Ühte laulu; Kes võib tuulela; Liisa \$10

SUHKUR, SUHKUR

Laulgrupp Lemmikud; Suhkur, suhkur; Suveöö; On kallis mulle; See on armastus; Siis jälle ütleb; Tean küllalt su sõnu; Säl kangel; Valge tuvi; Rohelised niidud; Poiss ja tüd-ruk; Jumalaga; Karneval; Kõnijaat-sus; Meeldiv tants \$11

ARMASTATUMAD EESTI LAULE

Orkestrit ja lauljaid juhatab Veik-ko Ahvenainen; Tuljak; Lääremere laani; Pulma rõõm; Tahaksin kodus

olla; Kui mind pulma kutsuti; Lau-liku lapseõli; Virulaste tants; Tü-deratas; Saaremaa valse; Väandra pol-ka; Ma vaatam paadist külli; Ku-ku sa kagu; Mets mühise; Laula, laula suken; Viljandi paadimees \$7

TÕMBA JÜRI

Laulab bariton Aleksander Arder; See Mäetsa laul; Merimehe laul; Tui-su-Antsu tü; Talgud; Kaera-Jaan; Labajala valse; See Saaremaa; Ligi-d-Logadi; Katsu aga redelita; Keera sina ümber; Küll kurblik on poiss-mehe elu; Kas mäletad veel Roosike? \$11

KAUNIMAD LAULUD

Tallinna Meeslaulu Selts, Tartu Meeslaulu Selts; Kaunimad laulud; Tervitus; Eesti lipp; Oma saar; Mel-gimaale; Hele täht; Lahkumine; Mi-iaäärne tänavas; Kevade tunne; Pil-vede; Sõjalaul; Lilleside; Isamaa mälestus; Hakkame, mehed, minema \$11

KALEVITE KANTS

laulab Ants Eskola; Lõbus õllepuu-liku; Sõdurid truudus; Puujala polka; Tüpa — tapa; Laik Toomas; Kale-vite kants; Sõdurid; Tule tants; Me-remeeste polka; Südluse sünd; Mihi-tila; Mu kevad \$11

EDUARD TUBIN

Symphony No. 4, "Sinfonia lirica" Musikselskabet "Harmonien" Ber-gen Conducted by Neeme Järvi. Hind saatekulga \$11

JEAN SIBELIUS I

Complete Orchestral Music. Sym-phony no. 1 in Emin. Op. 39. Finlandia Op. 26.7 The Gothenburg Sym-phony Orchestra. Conducted by Neeme Järvi. Hind saatekulga \$11

JEAN SIBELIUS II

The Complete Orchestral Music. Symphony no. 5 in E-flat, Op. 82. Andante Festivo. Karelia Overture Op. 10. The Gothenburg Sym-phony Orchestra. Conducted by Neeme Järvi. Hind saatekulga \$11

ESTO '80 LAULUPIDU

Hoia Jumal Eestit; Otskui hirv kiisendab; Koit; Pusunapoids; Eesti seisab nagu kalju; Leelo; Hommikula; Kõikene kuldalind; Meil aiaäärne tänavas; Oma saar; Hakkame mehed minema; Tuljak; Veel kaitse kange Kalev; Lahkumise laul; Eesti Hümn \$9

KULDSEST LÄANEST

Kaja esitab: Tervituslaul; Konna seikus; Valge tuvi; Piparkoogi poistid; Taisraks; Jamaica hüüdlaul; Süit ju mu kullake; Viva Estonia; Haanja miis; Eesti Lipp \$6

STOKHOLMI TRAMMORKESTER

Hõissa simman; Eesti husaar; Marss nr. 7; Hüülaager; Porilaste marss; Eesti Hümn; Kalev ja Linda; Popurii Eesti rahvaviisidest \$9

VAHEDLUS

Rene Uferi sõnad ja viisid; laulab Lilian Freiberg; Vaheldus; Rullet; Baaridama; Ütle lind; Keskline arm; Prunind poisid; Põhjamaa neiu; Ka-huriema; Armulii; Las Vegas; Vaid illusioon \$9

PEGELDUSI

Laulavad Leida Järvi, Helikaardid. Andres Raudsepp ja Eli Tabur. Pegeldus; Vana Tallinn; Saatus ehk see; Kui see mind ei kurvasta; Tuuline rand; Viikingid; Vihmane kevad; Südaaine piike; Mäletad suve; Üksinda; Tuul mulle jutustab \$8

TULE TAGASI

Rene Ufer; Tiina; Sõmlinnas; Säl kus rukkivilli; Rõõvlite päik; Se-tuke; Mehiko teel; Põhja valge naine; Pegeldusi; Vihmasadu \$6

THIS ROAD

Rene Ufer; So it goes; Midlife syndrome; Linda; My girl; The Bug-ger; This road; Wubering Heights; Alone; Misty lady; The window of broken dreams; Hangover \$6

Saadaval VES talituses. Hind koos saatekulga.

Kus? Mis?

Laup., 19. nov. Eesti Kool Eesti Majas.

Laup., 19. nov. kell 6.30 õht. Eesti Majas Välis-Eesti Päeva aktuspidu koosviibimine. Kõne — Aarne Vahtra.

Pühapäev, 20. nov. kell 4.30 p.l. Naisklubi õhtu, Eesti Majas.

Teisip., 20. nov. kell 11.30 See-nioride Keskuse kokkutulek E. Majas, Kavas Lina Ormessoni loeng.

Laup., 3. det. Eesti Kool Eesti Majas.

Teisip., 13. det., kell 12 p. See-nioride Keskuse jõulukohtutulek Eesti Majas.

Laup., 18. det. Eesti Kool Eesti Majas.

Reporteri märkmikust

Marta Palm-Leis Wisconsinist asus elama Carlsbad, Kaliforniasse, kus elab ta poeg Lembit Palm-Leis perekonnaga.

Karl ja Herta Maasik Torontost viibivad paarikuuksel küllaskäigul Inglewoodis, Kalifornias, peatudes H. Maasiku ema Magdalena Aviko juures.

Pärast enam kui paarikuuksel Rootsis viibimist saabus tagasi USA-sse prof. Paul Saagpakk, kes teatavasti on suure "Eesti-Inglise Sõnaraamatu" autor. Ta alaline elukoht siin maal on Amherstis, kus ta töötas Massachusettsi ülikoolis õppejõuna.

Antonijs, Tex. toimusid 6. kuni 11. novembrini A.A.L.A.S. 34. aasta kongressi sümposionid, seminarid ja loengud, millest osa võttis ka prof. dr. Erik Mathiesen New Yorgist. Ta töötas New Yorgi linna ülikoolis arstiteaduskonna õppejõuna. Kongressist võitis osa umbes 2000 eriteadlast.

Pühapäeval 13. nov. lendas tagasi Stockholmist pärast nädalpäevast peatust siin Peeter Grünberg. Ta töötab IBM suurfirma Rootsi osakonnas arvutiteeriat alal Neli kuud tagasi lõpetas ta kolm aastat kestnud õpingud ja töötamise IBM juures Ühendriikides, elades siin selle aja koos abikaasa ja kahe poja. Nüüd ametiandisid siin viibides üllatas teda Westportsi, Conn. kohalik leht, milles oli toodud artikkel ühes koolist koos tema 16-a. poja lühelustega, mis pühines siinseist koolipäevast ja tegelemisest ühes kooli organisatsioonis.

TAHISTATAKSE VABADUSÕJA ALGUSE AASTAPÄEVA

New Yorgi Eesti Vabadusõjalaste Ühing tähistab pühapäeval, 27. novembril kell 3 p.l. Pauluse koguduse kirikus 61 St. (2 ja 3 Ave. vahel), Manhattani, Eesti Vabadusõja alguse päeva koos koguduse 34. aastapäeva tähistamisega, sellekohase jumalateenistuse ja aktusega.

Ühing palub sellest osa võtta kõiki oma liikmeid, ka endisi liikmeid ja kõiki vabadusõjalasi, tulles kohale võimalikult vormiroivastuses.

Juhatus

KUNSTNIK ARVILLE LOOMINGUT NAITUSTEL

Ameerika kunstiselle kunstiorganisatsiooni korraldusel toimub praegu Bergenis mitmes suurem kunstnäitus. Sellest võtab osa meie kunstnik Arville Puström-Uus, kellel näitus on väljas kaks olimaali, Muuseum asub Paramuses, Ridgewood ja Far View Ave. Näitus jääb avatuks 27. novembrini.

Eesmärgitule lisaks toimub Arville Puströmi isiklik näitus Chesteris, N.J., Chester Municipal Buildings. Näitus jääb avatuks 1. detsembrini.

Jõululaat

laupäeval 3. det. kell 12 päeval

New Yorgi Eesti Majas

Käsitööd * Ehted * Peenleib * Piparkoogid

"Tehnapoisid" meenutasid kooli aastapäeva

Eesti vabadusvõitlusest koolist on leidnud terve rida meenutusi endiste õpilaste ja lõpetanute poolt. Üks pidevalt oma kunagiste koolikaaslastega ühendusi pidav on New Yorgis tegutses Tallinna Tehnika Ühisgümnaasiumi, Tallinna Tehnikumi ja Tallinna II Realkooli nime kannud kooli viistlaste kogu, kes tänavu juba 14. korda tähistas oma kooli aastapäeva.

Koosviibimisele ja koosolekule 11. nov. Eesti Majas eelnes kokteilitund, omavaheline vestlus ja jutlemine nende vahel, kes teineteist polnud näinud pikka aega.

Järgnenud koosolekul, mida juhutas esimeses in. O. Usimäe, meenutati surma läbi lahkunud, õnnitelti juhatuseliikmete sekretär Richard Espenbaum tema 75. sünnipäeva puhul ja sooviti temale senist energiat, asjade edendamise jaksu ning tervist edaspidiseks, kuusjuures Linda Usimäe oli kingis sujuv kirjel. Endiste koolikaaslaste poolt saadetud kirjed oli kooli kokkutulekul meenutanud ins. Otto Jürgens saadetud kaliforniast kirja ja teatustega. Endiste koolikaaslaste poolt saadetud kirjed oli märkimisväärtne Uus Meremaa, Wellingtonist, seal töötanud Endel Rabalt, pikema informatsiooniga tema tööst ja sealsest elust.

Järgnenud valimistel seati üksteisel eesmärgid, mis eelnesid juhatuse 14. korda. Seega on järgmisel aastal lõpuni esimeheks ins. Oskar Usimäe, sekretäriks ins. Richard Espenbaum ja laekuriks ins. Arno Pärnmaa.

Koosolek lõppes otsusega, kokkutulekuid jätkata, kuni eksisteerib veel endisi "tehnapoisse".

Koosolekule järgnes ÜEO Tehnika-kondis ja Eesti Filmiakadeemia ühisel tegeles ins. Kalju Meri selgitus videofilmide ja sellel alal saavutustest, Tuntud spetsialistina ta toimele sellel alal andma kõiki vajalikke juhendusi ja selgitusi. Ta demonstreeris hiljem ka filmi mõeldud aasta E.V. 65. aastapäeva tähistamisest New Yorgis, mis tõendas selle valmistaja väga head asjatundmist ja aparatuuril üllasvat kasutamist, millele lisandus veel suurepärase reportaažioskuse, mis kõnelevad kokku pikajärgisest selle ala praktikast, samaaegselt ka märkimisväärselt heast tehnilisest andekusest kõike kokku sulatada huvitavaks filmiks, mis nauditav igale.

Kalju Meri demonstreeris hiljem ka filmeid teisi tema poolt võetud videofilme, milledest ilmselt nende võtmisel haruldane hea valgus, näiteks Eesti Külas, Eesti Kodu tehnikasüsteemil loodud võtetest, mis oma kunstiväärtuselt on haruldased. Samuti peab konstateerima ka kõikide teiste Kalju Meri filmide osas.

EELK 27. NOV. KOGUDUSE KOGUDUS

Kirik: 250 East 61 St. N.Y.C.

Pühapäev, 27. nov. koguduse 34. aastapäeva jumalateenistus. Teenib praost emer. Aleksander Hinnole. Kohvilaud.

Laup., 3. det., kl. 6 õht. jumalateenistus Rockville Centres. Teenib abipraost Valdeko Kangro.

Leeriõpetuseks registreerida kas abipraost Valdeko Kangro (203) 423-7526 — või praost emer. Aleksander Hinnole (212) 767-9849.

RAHVUSLIK ORNAMENT TÄNAPÄEVA RIETUSSEL

Loeng valguspildidega Naisklubi, pühapäev, 20. nov. 4.30 p.l.

Enograafia on ammendamatuks allikmaterjaliks uurimiseks, samuti ka rõõmuse rahvusliku enesetunde säilitamiseks. See on ka populaarsemaid Eesti tutvustamise vahendeid maailma foorumil. Suurpäevade kõrval on selle praktilisemaks ja reaalsemaks võimaluseks — rahvusliku ornamenti apilkeerimine moodslate riietusele väga mitmes variatsioon, nagu töö-mängu- ja piduriteus, naiste, meeste, laste...

Idee rakendamisel, on siinapaistvaid tuleneid saavutanud Seattle'i eesti ühiskond. Nende E.S. Naistringide liikurist ja näppusavusest on valminud mitmekümneline kollektiiv, kes valguspildidena, Taimi Moksi promoveerimisel, kasutamiseks tutvustamiseks eesti kuskustes.

Järeksel lektorina tutvustavad ja demonstreerivad ettekannet NY ENK abiesnaine Olli Leik. Kari Leiki assistentimisel. Pärast seda on kollektiivis võimalik kasutamiseks saada ka teiste eesti kuskustel, pöördudes kas NYE Naisklubi, või Taimi Moksi poole.

Uudisena muusikalisel osas esineb esmakordselt kangel kodumaalet naasunud akordionikunstnik Aime Vant (Põltsamaa) esitades rahvusvahelisi ja eesti repertuaari.

Samas toimus ka jõulurüürik, mille puhatolu läheb Eesti Hariduseltsi heaks, lootuses, et tuncake elavalt huvu esemete annetamiseks ja ostuks.

Kohvilaua kate \$2.25. Osavõtt on kõigile.

LINDA ORMESS ON KONELEB SEENIORIDELE

New Yorgi Senioride Keskuse kokkutulek toimub teisipäeval, 29. nov. kell 11.30 N.Y. Eesti Majas. Kavas on vererõhu mõõtmine ja seejärel loeng Linda Ormessoni teemal: 50 aastat trükitööd Eesti rahvakustis. Lektor annab selles ülevaate, diaposiivide kaasabil, mis sügune oli meie rahvakunst 50 a. tagasi ja kui palju on see muutunud paranevusele.

Elleatena palutakse arvestada, et Senioride Keskuse jõulukohtutulek on teisipäeval, 13. det., kell 12 p.

Eesti raamatuid ja eesti heliplaate on suures valikus "Vaba Eesti Sõna" talituses.

EESTI KIRIK LEXINGTON AVE.

Kirikusta viimseks pühapäevaks on pühapäev, 20. nov. Uus Kirikusta, mis kannab adventiaja nimeist, algab esimese Kristuse tulemise pühapäev 27. nov. Jõululõutu langeb laupäevasele päevale, samuti vanasasta viimne päev.

Teenistust ei peeta linnakirikus pühapäev, 27. nov. Õpetaja peab laupäeval jõululeele aja alguse jumalateenistuse Eesti Külas.

Pidulik konsterjumalateenistus koguduse 85. aastapäeva tähistamiseks peetakse praost R. Kiviranna poolt teisel Kristuse tulemise pühapäeval, 4. det., kell 4. Muusikalisel osas N. Yorgi Eesti Meeskoor Erik Veski juhtimisel. Jõululeine aastapäeva koosviibimine kirikuslaalis, mille kolviluua süsistamisele palub juhatus naistliikmetel mõelda.

Kolmas adventipühapäev on 11. det. Teenistus peetakse algusega kell 2.30 ulatuse tõelise poolt. Koguduse õpetaja peab jõululõutule pühendatud jumalateenistuse New Yorgi põhikooli elavale eestlastele Poughkeepsie kirikus.

Linnakirikus ei peeta teenistust pühapäev, 18. det.

Piiblitund dr. A. Pärnalt peetakse pühapäev, 4. det. kell 1.

Leeritunnid peetakse õpetaja poolt 4. det. kell 1. kogunemisele veerand tundi enne algust. Leeri õppepäev, kus võetakse läbi kristliku eetika ja eluküsimadise probleemid, peetakse Eesti Majas teisip., 27. det.

Eesti Maja Esto-Westoteateid

Reede õhtul, 22. okt. kajast New Yorgi Eesti Majas koridorides Wilie Nelsoni laulude heli. Eneelaua ruumis olid laud kaetud ruuduliste linadega. Värvilised USA motiivide lindid rippusid seintel. Kaks laefooni vuhkisid laisalt hämaruses. Lauakünlad vilkusid hubaselt. Jutu ja naeru kõin tõi tui tuba, Eesti Maja "Esto-Westote" kabaree kogus hoogu.

Visa baaripidaja Juhan pumpas hoolega vaadilut jaustele. Teisest tinnist külveldati värsket pais-maisi kaussi- ja kausist kurki nli et see peatselt otsa sai. Kaubi stiilis riietunud publik nautis atmosfääri mida loodi juba teist korda käesoleva aasta jõoksl rahva tungal soovil. Ke vadet toimunud sarnane üritus sai igati kiidusõnaliseks.

On kujunenud tavaks Eesti Maja kabareedel pakkida "üllatustekku" kavi, ning õhtu peakorraldaja Urmas Kämer rahutud kohalolekile uudis-hiimul esmakordselt premjereiga: Tuntud meeleolulauljad Eli Tabur ja Viido Polikarpus esinesid duona, kandes ette sobivaid "kantri" palasid samuti melankooliselt sinises valguses. Ellu ja Viido häälid suladid haruldast. Miks pole nad seni koos laulnud. Publik, mille hulka kuulusid ka teiste külade inimesed, Rein Kommel Stockholmist ja Åsa Läänle pääsenud Aarne Vahtra, võitis esinejaid soojalt vastu.

Siis koristati üks laud puhtaks käsimaaduse esivõistluseks. Poolst tosinast jõumehest osutus kangemaks Rein Aasma New Jerseyst, võites põnevas finaalis new yorklast Matt Vellenurmet. Täsimpiionile anti üle kaas keraamikast taldreku teedumaisi, söömiseks.

Järgnes hoogne tantsimine varahommikul. Dr. Toomas Sõrra ja Karin Laube kandis hoolt et muusikale lõpu ei tuleks, kuni rõõmsalt ratsutati õhtu lõpul koju, Manhattani kaljude takka.

Järgmine kabareeõhtu to'mub reedel, 20. jaanuaril 1984. Reklamitoimkonna liikmed Jutta Ristsoo ja Karin Aasma paluvad huvitatul oma nime anna Hariduseltsi aadressile, tulevaste ürituste eelceteete saamiseks. Hip hurra!

JÕULUJUMALATEENISTUS EESTI KÜLAS

Laup., 17. det. kell 5 õhtul toimub jõulujumalateenistus Eesti külas. Teenib praost emer. Aleksander Hinnole. Armulaud.

Teenistusele järgneb seltskondlik koosviibimine.

E. OJANDU LEX. AVE. KOGUDUSE AULIKMEKS

Koguduse õpetaja ja esimehe poolt esitatil koguduse organitele nõukogu aulikmeks valimiseks Long Island'el Eduard Ojandu, kes rahvusliku töö kõrval on suure ustavusega osa võtnud New Yorgi Eesti Ev. Luteri-Uus Koguduse usulis-rahvuslikust tööst. Ta on pikemat aega kuulunud koguduse nõukokku ja juhatusse ning astaid täitnud juha'use abiesime ülesandeid. Koguduse nõukogu kinnitas üksmeelselt valimise, mis E. Ojandule tehil teatavaks pidulikult esimees A. Ersi ja õpetaja praost R. Kiviranna poolt. Sündmusel elas kaasa eestlase pere, kes olid kogunenud koguduse kokkutulekule Eesti Kodu ruumidesse, L.I. Samas tervitati ka koguduse poolt kauaaegset Lexington Ave. koguduse juhatus- ja nõukoguiliiget Alfred Skonbergi tema 70a. sünnipäeva puhul. Koos endiste esimeest ins. R. Espenbaumi ja merekapten J. Halliga on Alfred Skonberg kuulunud palju aastaid koguduse juhikodona. Kingitusena anti talle üle dr. Jüri Kurmani ingliskeelne "Kalevipoja" tõlge. Felisita Skonbergile anti lilli, samuti koosviibimise peakorraldajale Meia Mäekasele.

Teateid newyorklastele

* 50 politseiniku ründasid 24 kahtluse all olevat hasartmängude kohta Manhattani põhjaosas 2. nov. hommikul, aretoreidres 33 isikut ja konfiskeerides 54 automaatmängumasinat ning kolm käsirelva.

* Valvur K. Welsh ajas nurga pangaröövimise Lexington Ave. ja 34 St. asuvas Bowery Savings pangas. Lackur andis alarmikella, kui üks mees, relvakujulise sigarettisüüajaga ähvardades, nõudis raha. Röövlikis oli keegi J. Smith, 25 a.v., elukohalt Jamaica, Queensis. Mees aretreetiit.

* Grand Centrali jaama pakkide kapis avastati viis Rembrandti etsinikut, millede väärtust hinnatakse \$225.000-ile, olles tegelikult veelgi suurem poole võrra. Need olid varustatud Syracuse ülikooli ja Kanada, Ottawa National Art Museumist. Mees, kes ütles oma nime olevat dr. T. Cruz, teatas, et ta teeb uurimistööd nelst pilides. Ta küi lastanud 5 korda juulis ja augustis märgitud muuseumi ja vahetatud lilled seal võisungutega.

* Linn ilustab Lõuna-Bronxi linnaale kuuluvate ühjade majade akende ette pancelide asetamisega, milledele on maalitud kardinal, lilleepokid jne. Projekti kuld kannab valituss 3500.000 ulatuses. Sellega loodetakse ilustada majade luukeresid Cross-Bronx Expressway ääres.

* N.Y. State Theatre's korraldadi 7. nov. suur emigrantide õhtu raha kogumiseks Vabadussõjast remondiks ja Ellis Islandi kordaseadmiseks. Tegeldes olid enamusel emigrandid, kelledest tuntumama võiks märkida Peter Martins (Taani), L. Pavarotti (Itaalia), MC-na tegutses Bob Hope (Inglismaa). Alustati West Pointi Glee Club'ilt esitatud Republikaandle lahingu hõimiga ja lõpetati Balanchine (Georgia) seatud tantsuga "Stars and Stripes", meesansambli poolt. Majanussilikult andis õhtu üle miljon dollari.

* New Yorgis kohtusid kristlaste ja juudi teadlased et selgitada, kas Martin Lutheri õli juutide vastane. Sellele koosolekule omistati tähtsust ette seepärast, et aja möödub 500 aastat Lutheri sündimist. Juudid püüdis väita, et nätsid olevat kasutanud M. Lutheri taktikat. Selles koosolekul niisuguste väidetele jälle polevat tulnud.

PASTOR W. KOPPERMANI MÄLESTATINE 4. DETSEMBRIL

Peatselt möödub aasta, mil raske haigus mürdis ühe väärtusliku töömehe ja katkestas tema elutöö Eesti Kirikus ja USA eestlaskonnas. Abipraost Walter Koppermani mälestamine perekonnas, sõprade ja koguduselike poolt toimub pühapäeval, 4. det., kell 2 New Yorgi Lexington Ave. kirikus jõululeele konsterjumalateenistuse raames. Õpetaja Koppermanil on säilinud lühkesti väärtuslike käsikirja, samuti põhjalikke usuteaduslikke loenguid kui usuteaduslik lektor EELK Usuteadusliku Instituudi seminaris. Tema Henda Testamenti prohvietile pühendatud loengud on praegu kasutamisel Instituudi üliõpilaste poolt.

VOIDUD LEXINGTON AVE. KOGUDUSE LOTERIL

Koguduse juhatus tänab kõiki, kes ostsid, levitasid ja kinkisid loterii pileteid. Kuna osa võitjaid ei ole veel tulnud oma võitjude järele, avaldame võitjude nimekirja ja palume võidu kättesaamiseks astuda kogudusega ühenduses telefoni teel või kirikus.

Ermi Roos nr. 0280 — Richard Sõõbi maal; Stella Salm nr. 3463 — Miami sõit edasi-tagasi; Elia Grabi nr. 4608 — kell-raadio; Elli Maandi 1690 — elektril kalkulaator; Andi Lambert nr. 1014 — reisikohver; Jenny Surra nr. 0076 — New Yorgi Eesti Meeskoori heliplaat; A. E. Lepik nr. 9857 — M. Lüdigi heliplaat; Asta Nakan nr. 0521 — EELK Connecticuti Segakoori heliplaat; Hillevi Obet nr. 4098 — Meeskoori heliplaat; Salme Kurgvel nr. 6645 — M. Lüdigi heliplaat.

Korporatsioon Rotalia 70

Üks eestluse eelpost väljaspool kodumaad

Enne Eesti Vabariigi ajastut (nii kõrgeimat haridust taotlevatel eesti noortel õppida tehnilisi ja põllumajandusala teadusi väljaspool kodumaad, kuna Eestis puudusid siis vastavad kõrgeamad õppeasutused. Peale vene keisririigi ülikoolide ja politseikoolide pakkusid selleks häid võimalusi ka Saksamaa, Prantsusmaa ja mitne teise riigi kõrgeamad õppeasutused.

Korp! Rotalia ülemaaime, Vilistlaskogu juhatus 1980—83. Istuvad vasakult: Rudolf Hämar — kirjatöimetaja, Jaan Tüvel — esimees, Ilmar Aasmaa — abiesimees. Pildid püüdnud: Eino Kuris — juhatusliige Kanadas ja Sven Hanson — juhatusliige Rootsis.

Vene keisririigi pealinna Peterburi elunes käesoleva sajandi algul ligikaudu 60.000 eestlast. Ülikoolis ja tehnikumides õppis ca 300 eesti üliõpilast. Peterburi eesti üliõpilased, kellest suur osa oli koonud mud Peterburi Eesti Üliõpilaste Seltsi ümber, olid mõjustatud pahempoolsest maailmavaatest. Kord oli seltsis lott ja käitumine ning kohusetunne langenud. Pahempoolset häälestatud vene üliõpilaste mõju oli tugev. Viktor Kingisepp, Jaan Anvelt ja mitmed teised itasandis teed kommunismile. Selles, arvukate vastuvõtmisega ideoloogilises ümbruses, koondus üliõpilaste rahvuslikum ja distsiplineeritum osa korporatsioon Rotalia asutajateks ja saavutas korporatsioonile kinnituse ja tegutses misloa Vene keisririigi haridusministeeriumilt 26. ok. 1913. Põhikirja töötasid välja Peterburi ülikooli õigusteaduskonna üliõpilased Robert Treikelder, Otto Tief ja Jüri Uluots. Tegevuse alguseks loeti 10. novembert (uue kal. järgi), mil peeti esimese pidulik koosolek konvendi koris.

Rotalia seadis oma sihi — "luua kindlat, vennaliku ühendust Peterburi õppivate eesti üliõpilaste vahel, vaatamata nende vanadusele, majanduslikule ja sotsiaalsele seisukorrale, lähendama oma liikmeid tugeva sisemise dissipliini abil, kasvatades neid vaimsel, kehalisel kui ka sotsiaalsel, arendades nendes kohusetunnet, aidates neid endaharimisel, kasvatades neid tublike auateiste poegadena, et nad pärast stuudiumi lõppu oma kodumaa heade kodanikena kasulikud võiksid olla". Korporatsiooni juhtnõudeks olid: "Ausus, Kindlus, Iseseadvus, Ühtsus" ja lipukirjaks: "Eestimaale, mu isamaale".

Esimehe maailmasõda tõi kaasa uusi ülesandeid. Peterburi eesti üliõpilaste poolt asutatud organisatsioonide toimikond sõjas haavatuid eesti sõjameeste hooldamiseks. Selles lahus 166 paarakus Rotalia liikmetele, sest teised organisatsioonid polnud sunnitud oma liikmeid rakendama järjekindlaks tööks. Rotalia ei püüdnud ainult konvendi sisetevetusega, vaid rakendas oma liikmeid võimalikult maksimaalselt eesti seltskonna üldhuvide nii Haridus- ja Suurpuude, lähtemüüride ja teiste eestlaste ürituste korraldustöödel ja läbiviimisel. Ühtlasi koonati oma ridadesse neid, kes ajajooksul olid võõraks jäänud eestlusele.

Rotalia arendas koostööd kodumaa tegutsevate eesti üliõpilasseltsidega, mille tulemusena pandi alus 1915. a. Eesti Korporatsioonide Liidule, kes koonas endes ümber kõik Vene keisririigi riigist tegutsevad eesti üliõpilaste korporatsioonid. Rotalia väimuse kandjana paistis Peterburi seltskonnas silma isikud nagu dr. med Artur Sillmann, kes oli Peterburi linnavolinik ja tervishoiuala juhataja, cand. jur. Jüri Uluots, Peterburi Ülikooli noor

õppejõud ja pärastine Tartu Ülikooli professor ning E.V. peaminister presdendi ülesannetes, advokaat Otto Tief, Vabadussõjaaegne Kalevi Malve tegelik juht ja hiljem E.V. minister ja peaminister, lein. William Tomingas, Eesti sõjaväelaste kongressi organisatsioonid ning E.V. välisministri sekretär ja rida teadlasi ja ohvitseerimeid mitmes väelikkides.

Revolutsiooni keerises võimule tulnud kommunistlik võim ei sallinud rahvusliku eesti akadeemilise korporatsiooni olemasolu. Rotalia tegevus keelustati 1917. a. sügisel ja varandus konfiskeeriti. Rotalia tegevus arenes edasi kodumaa ja väljendas ennast liikmete aktiivses osavõtus Eesti riigi rajamisest, Eesti Vabadussõjast ja sellele järgnenud üleehtistööst iseseisvas Eesti demokraatlikus vabariigis. Vabadussõja lõpu järelle jatkasid inseneriteaduse üliõpilased pooleli jäänud õpinguid Berliini Tehnika Ülikoolis, kus jatkas tegevust ka Rotalia. Asutajaliige Jüri Uluots oli siirdunud Tartusse ülikooli professoriks. Peterburi aegsetest värvikandidaatidest Arved Rikman (jur.) ning Fred Tomingas (med.) jatkasid oma stuudiumi Tartu Ülikoolis, kusjuures Fred Tomingas tegutses Tartus vastuvõetud Rotalia liikmetele väljajäetajana-olermanina. Aastal 1924 registreerus Korp! Rotalia Tartu Ülikooli juures. Nõnda olid kõik EKL-i korporatsioonid tegutsemas kodumaa pinnal ja EKL võis tähistada oma 10 aastast tegevusjuubelit 1925. a. kõike asutajaliikmete osavõtul Tartus.

Rotalia tõeline elujõud arenes tugevaks kodumaa pinnal. Aktiivne tegevus eesti üliõpilaskonnas, osavõtt 1. ja 2. ja 1924. a. asutatud Kaitseväe Tartu Malevast, kõnelenud E.V. pidupäevadel, sõprusühete loomine meie põhiapoolse vennasrahvaga, mille tulemusena kirjutati 1933. a. Tartus alla sõprusleping Varsinais Suomalainen Osakunta, stipendiaatide vahetus, laskevõistluste korraldamine, teineteise maa ja rahva tundmaõppimiseks korraldatud arvuka osavõtjaskonnaga suvepäevad ja matkad, spordivõistlused ja palju muud, tähtsavad õppiva liikmeskonnaga tegevust. Sõjaväelike kullumist peeti asutajaks ja nii aktiiv- kui ka reservohvitseride arv oli Rotalia koosseisus kõrge. Osakond tegutses aastal 1934/1939 Varsavis, kus tegevus tuli lõpetada Poola-Saksa sõja tõttu. Alates 1936. a. tegutses Rotalia konvent ka Tallinna Tehnikaülikooli juures, olles Tartu Rotalia osakonnaks.

Eestisse tunginud N. Vene võim katkestas 1940. a. Rotalia tegevuse. Konvendimaja nationaliseeriti ja varandus konfiskeeriti. Paljud vilistlased arreteeriti, nende hulgas end riigivanem Jaan Teemant, sõjaminister kindral-leinart Nikolai Reek, end. haridusminister ja kindralstaabi ülem kindralmajor Aleksander Jaakson, end. kindralstaabi ülem kindral-

Augsburg Ahoi!

Nüüd kus me puupinude, varemte ja külmade aknaklaasidega laagerimise vaba maailmas oma pürgimuste põhjani jõudnud oleme, ei saa meie siiski unustada Lechi kallast, Pterseid, Wittelsbacheni parki ega neid lüüsaid jõuühituidki, mis me eriti Hochfeldis üle elasime. Jah, laagril olid omad võlud.

Saabusid eestopäevad kujukenevad tegevusrihkeks, kuid peale Lake-woodi pole me enam koos olnudki, ega saagi vist kokku. Et vältida tuleval aastal üksteise ainult kaugel nägemist, on Torontos "Hotel Plaza II" baarimehe Guzzi ja ka "managemendiga" läbi räägitud, et võime Es-o '84 pühitsema hakata seitsmetasest mõhitud peale, kui Sa seda riiklikult loed. "Pidu" kestab mõneminutit peale kuni "Esto '84 väimase akordioni hotelli lahtiolekku aegadel.

Jaauarist peale lubati melle selles Toronto esinduslikumas hotellis ka oma postkast "Augsburgi" nime all. Olles Esto piletid ära ostnud, võime muudu asja pärast Torontos võid arvatavasti, kindlasti, tulevase aasta veebruarist peale, hotelli "lobbist" küsida, kas sulle sõber märgusõna all "Augsburg" kirjutatud on. Hotelli address on: Hotel Plaza II, 90 Bloor Street East, Toronto, Ont., M4W 1A7, "Augsburg", Mr., Mrs. või Miss D. P.

Kui joomamees olete tellige Guzzi! estonia libret, küll ta teid siis õigesti laudkonda juhaab.

Seda ei maksa teistele esto-kakke-sakümneneljalistele ütelda, kuid trampides Esto '84 aeg Torontos ringi on see ainuke hotell, kus keegi heameelega ei käi, kuid kus on isegi seltsi lausa nohutavalt õhkkond. Ettekanjand on kullas ja karras. 9—1 öösel võite nautida Dennis Will'i lõpmatu humorit ja igati head esinemist. Mees on oma pianoga kokku kasvanud ja elav muusikaleksikon. Mängib peast sajandi algusest tänapäevani ja ette.

Augsburgi koolide ja lasteala ühine koosviibimine tuleb arvatavasti "Royal York's" Esto '84 raames. Tule juba täna, kui aeg lubab. Ega seal kedagi ju ei ole, kuid kui Sul pakk end tükke laual on oled teh mees, isegi üksinda. Ja nagu saarestikud, üksinda oleme me ju kõik.

Endine augsburglane.

major Juhan Tõrvand. kindralmajor Herbert Brede ja palfu teisi riigimehi ja ohvitseer. N. Vene terror ja küditamised tabasid Rotalia liikmeskonda raskesti. Saksa-Vene sõja puhul siirdus arvukalt Rotalia mehi rahvuslikkusesse üksikutesse, võitlema idarinde lõikudele.

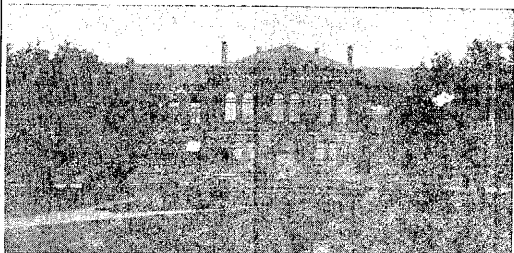
Soomes armees võitles 17 rotalust. Aastatel 1943—1944 tegutses Helsingis Rotalia konvent. Eestis jatkas püramidaalne tegevus nii N. Vene kui ka Saksa okupatsioonist vabam õhkkonnas võeti vastu ka terve rida lihtlikmeid, peeti koosolekuid ja kokkutekuid ning istma suurejooneline 30 aastapäeva tähistamine Tartus.

Suure taandumise-põgenemise järele 1944. a. sügisel valgelus, et vabasse läände on jõudnud 197 rotalust. Lisades nendele varem välismaal elanud kaasvennad, tõusis see arv 204-le. Rotalia koosseisus oli 1940. aastal enne N. Vene sissetungimist 543 vilistlast, tegev- ja lihtliiget. Asuti kodumaa oma ridu ja varsti tekkisid koonid Rootsis ja Saksamaal, viimastest suurim ja aktiivsem Augsburgis, Erlangenis asuvad üliõpilased registreerisid Rotalia Erlangeni ülikooli juures "Studentenverein Rotalia" nime all 1948. aastal.

Emigreerumise tulemusena siirdus Saksamaal elanud Rotalia liikmeskond pearselt USA-sse ja Kanadasse ning osaliselt Austraaliasse. Erlangen Konvent kolis 1950. aastal New Yorki, kus jatkub tegevus end'se vaimus. Praegu tegutsevad koonid konvendi õigestes New Yorgis, Los Angeleses, Baltimore-Washingtonis, Seattle, Torontos, Montrealis, Vancouveris, Stockholmis, Göteborgis, Lundis ja Sydneys, kustuisures liikmete üldarv on juubelaastal jälle ligikauds vabariigi lõpuastale tasemele.

Koostöös USA-Rootsi-Kanada-Austraalia vilistlaskondistega korraldab üldist ja globaalset Korp! Rotalia tegevust 3-aastastel roterruv ülemaailmne lüh kogu juhatus. Siseajakirjana ilmub juba alates 1950. aastast "Meie Sida" ja eriväljaanne

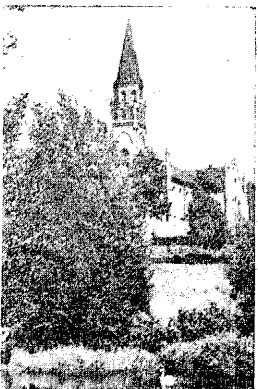
Mälestuspilte kodumaalt

Viljandi üks suuremaid haridustempleid. Maaõnna Poeglaste Reaalgümnaasiumi hoone. Ees kooli park.

Ajaloolised Viljandi lossi varem. Foto J. Riet

Viljandi Jaani koguduse kirik, rahvakeeles "Linnakirik".

Lühiteateid nõukogude argielust

Tallinnas toimus soomlase Hannu Paulasmaa eksliibrise näitus. Esimees selle kunstniku loomingust eksliibrise alal välismaal.

Suvel avaldati okup. Eesi ülemonukogu seadus, millega määrati okup. Eestis ehitusministriks Harri Lume, sünd. 1933 Tallinnas, kutselt ehitusinsener, töötanud aga parteililil. Enamiku viimastest tööajast, Tema määrises märgiti, nagu toimunukogu otsusel. Tegelikult täideti siin vaid Moskva käsiku. Uus minister on parteis 1965. a. peale. Ministrite arvult on ta üle 30 ulatuv.

Okup. Eesti riiklik raamatukogu Tallinnas kannab F. R. Kreutzvaldi nime, mille varjus arvatakse olevat julgelt teha venestamistööd Eestis. Selles raamatukogus toimus äsja

kirjastamiseks tegutses Rotalia Kirjastustoomikond. Mitmed vilistlased on oma pärandina võimaldanud luua erifondid, võimaldades üliõpilastele stipendiume ja toetussummasid õppimiseks ja teaduslikuks tööks. Generatsioonide vahe ja eriolukorrad välismaal ei ole suutnud kõigutada ühistel eesmärkidel tegutsevat korporatsiooni.

Rotalused pühitsevad sellel novembrikuul õieti kahte juubelit: Rotalia 70-ndat ja sõpruslepingu allkirjutamise Varsinais Suomalainen Osakuntaga 50-ndat Rotalia on sõpruslepingus ka lihtlaste Korp! Lettalliga.

Suurim, mitmepäevane juubelikokkutulek rotalustele toimus mõelduud nädalalõpul Torontos, millest võtsid osa ka kümnekond sõpruslepingulast Soomest, vaatamata poliitiliste kitsendustele, mitu sõpruslepingulast lihtlaste hulgast ja EKL-i korporatsioonide esindajad. Märkimisväärselt esinduslik delegatsioon rotalustel, enamus abikaasadega, oli kohal ka Rootsi. Torontos toimus vastavad koosolekud, jumalateenistus, kontsertaktus, kommerses, daamide-õhtu ja eriti osavõturohke juubelilaul.

Nõnda nagu varemalt aegadel Rotalia on olnud eestluse eelpostiks Venemaa pealinnas Peterburi. Saksamaa pealinnas Berliinis, Poola pealinnas Varsavis, nõnda täidab ta samu ülesandeid nüüd Rootsis, USA-s, Kanadas ja Austraalias. Johannes Pedak

raamatuköödeid näitus. Viljapane-kuid olund üle 80, alates 15. sajandist kuni käesoleva ajani. Tähelepanu äratanud näitusel Nürnbergis 17. sajandi trükitud Piibel oma suurusega (52x30x17 cm), millel rikkalikult vaksplaadidega kaunistatud esikaan. Selle kõval olund võrdluseks metallkapslis väike raamat (2,5x3,5 cm). Lugemise hõlbustamiseks on kapsli kaanes luup. Eesti raamatu kõitest oli vanimaa väljas üks 17. sajandist. Omaaegseist eest nahakunstnikest köidete alal oli esindatud Ed. Taska eraõppetöökoja töök. Vene okupandid avasid selle asemel kunstitööde kombinandi, mis nüüd kannab "Ars" nime.

Harjumaal, Iru mäel Tallinna lähedal olund vanasti suur ja kõrge kaljumürakas, mis eemalt paistnud nagu inimene. Seetõttu keegi rahvasu seda 6-jalast kivimürakat nimetama "Iru ämm". Selle juures tehtud jaanituld, mis paistnud üle Tallinna lahe. Nüüd on sellele kohale asetatud kuur Juhan Raudsepa skulptuur "Iru ämm".

Tartu Ülikooli botaanikaääd tähistas oma 180. aastapäeva. Aed asutati algul Aia tänaval. Vanemloomis pargi alal, kust see 1806. a. üle viidi praeguses asukohta. Enajõe äärde. Praegu olevat selles üle 7000 liigi ja sordi taimi 9 osakonnas. Aial oleva ühendusi 400 välismaa botaanikaääd.

Kilingi Nõmme, Pärnumaal, on saanud omale muusikakooli, mis olevat äsja ükskud avanud. Klaverimängu hakkavad seal õppima 15 tüdrukut ja 5 poissi. Edaspidi tahetakse avada veel viitli, akordioni ja puhkpilli-klassid.

Kuressaures Saaremaal, mis kannab nüüd Vene agendi V. Kingiseppa nime, avati laste päevakoolu, kuhu tuuakse Kingiseppa, Kaarma ja "Saare Kaluri" kolhoosi 280 last. Kuidas väikesed kaugel kohale toimetatakse, ei märgita. Kohale nad aga tuuakse, sest emad-isad peavad minema tööle.

SELEI. KUUL

võib lõppeda Teie lehtellimine. Postitage kohe tellimise pikendamise, et lehe saatmises ei tuleks vahet.

KÕRGE HINNANG R. TOI HELILOOMINGU SAKSAMAAALT

Kleves. Saksamaal andis hiljuti kohaliku kiriku Püha Maarja koorid suure avaliku kontserdi, mille korraldajaks ja juhatajaks oli kiriku kantor Heinz Kersken. Kontserdi mottoks oli "Jubilate Deo omnis terra", ja sisuks kaasaegset heliloomingut viielt maalt. Itaallase Ettore Desder, šveitslase Johann Baptist Hilberri, austrielse Anton Bruckneri ja belgelse Flor Peetersi kõvale asetus ka Eesti helilooming. See toimus Roman Toi kantaadi "Jubilate Deo" esitamisega.

"Rheinische Post" pühendas kontserdi vaatlemisele pikema artikli. Arvustustes selgub, et Roman Toi teos oli kogu kontserdi keskemaks ja ka kõige ulatuslikumaks helitööks. "Jubilate Deo" teatavasti loodi tolleaegse Vana-Andrese koguduse hingedarjase Andres Taupi palvel ja Ontario Kunstidevalituse majanduslikul toetusel, Vana-Andrese koguduse 30. aastapäeva tähistamiseks. Helilooja juhatusel ja sümfoniiorkestri saatel esitati see kantaat ka Vana Andrese kirikus, Solistina tegetuses Avo Kittask. Hiljem on see teos esinenud Toronto tegevseate sümfoniiorkestri regulaarsetes kavades. Siis on selle esitanud Estonia Koor. Piiskopi saatel esitas Estonia Koor "Jubilate Deo" ka piiskop Raudseppa 75-a. sünnipäeva jumalateenistusel.

"Rheinische Post" 15. okt. arvustuses jagab toimunud kontserdile rohkelt tunnustavat tähelepanu. Ta

on väga rahul koorijuhut Kerskeniga.

Kava vaatemisel võtab arvustaja kõige rohkem ruumi Toi kantaadi vaatamiseks. Ta kirjeldab detailideni kantaadi üksikuid osi, diskuteerib helilooja muusikalisi eesmärke ning koorijuhil osavust nende sihtide teostamisel. Eraldi nimetatakse ka organisti — Wolfgang Novak — kes kantaadi saatjana ilmselt olevat nautinud saatepartiis rohkesti leiduvat orkestrilist muusitseerimist.

Lõpüks tuleb arvustus veel meelde, et Roman Toi on neid eestlasi, kes II maailmasõja ajal oli sunnitud maha jätta oma kodumaa. Elanud mõne aasta Saksamaal olevat Toi nüüd Kanadas, Toronto. Seal on ta ühele leht, kohapealse konservatooriumi muusikaõpetaja. Ja viimasel sõnad artiklis ütlevad saksa keeles: "Roman Toi gilt als einer der besten Komponisten und Dirigenten der Esten".

LOS ANGELESE KALENDER

LÕIKUSPÜHA KOGUDUSES

25. sept. Världi ja Sally Metsa kodus toimunud EELK Los Angelese koguduse selleaastane lõikuspüha kujukunes päikepaatiseleiks ja osavõturohkeks sündmuseks. Op. Rein Neggo pidas juhatus pühakirja sõna alusel "Olge tänuiliku kõige eest, sest see on Jumala tahmine teie suhtes Jeesuses Kristuses" (1. Te. 5:18). Koguduse koorilaul saatis väljoreilori Joh. Neggo. Koguduse esimees Arnold Niitme palus kõiki püsti seista aasta jooksul lahknute mälestuseks.

Täna'se pererahvast ka seekordse süüvapäeva korraldamisel eest nende kodus, andis A. Niitme Metsadele koguduse poolt üle Aino Kabe valmistatud keramiilise vaasi. Järgnes laule laste triolit (Kaia ja Liia Rehane ja Lore Unt) mille organisereerjaks ja saatjaks kitarril oli Lilian Treiberg-Koldre. Koguduse daamid esitasas Alma Lõhmusega old korraldanud aiapüüde vilus rikkaliku toidulaua. Peeti ka loterii. Paevoit — värviline TV-aparaat — läks Uno Kasklale. Loterii korraldajaks oli Elmar Lepik abistajaga.

DR. OINASE LOENGUD

LOS ANGELES

1. okt. esines Eesti Majas dr. Felix Oinas Indiana ülikoolist Metsalooming Los Angeleses (MÜLA) perelooming "Kuidas meie kirjanikud loovad". Järgnes kohvilaud. Dr. Oinas jagas Los Angelesse rohkemaksiki, kõnelema 5. okt. L.A. Eesti Pensionäride Klubi kokkutulekul ja samal päeval refereerima UCIA's (Los Angelese Kalifornia Ülikoolis) teemal "How the Evil Spirit are Created". Pensionäride klubis (kus koosviibimise avas esimees dr. A. Massakas, tutvustades külalist ja tema elukäiku ning teaduslikku saavutusi), kõneles F. Oinas "Vargamäe meeste tõest ning õigusest". Klubi eesimees Alfred Linnas osutus mu'de üheks omaaegseks Vargamäe ümbrisse elanikuks. Lisades omapooleid isiklikke muljeid ja mälestusi Vargamäe tegelaste prototüüpideid ja ka Tammsaarest enesest.

Näiteks old vargamälased kõnelelud ühest imelikust noormehest, kes lükus ukse taga muudkui kirjutava ja loovat selle eest isegi raha saada... A. Massakas andis Tartu Ülikooli hiljutise 350. a. juubeli puhul F. Oinasile üle ülikooli mälestuse. Seejärel esitas kinnisvara-de osut-müügi spetsialist Aino Lauri seletusi üksikute jäänud pensionäride ühiskodude loomise vajadusest ning võimalusest. Pärast toimus veel klubis juba traditsiooniks kujunenud võimlemine Renate Runkli juhatusel. Perenaistena olid tegevad Lee Jürgens, Koidula Lane jt. Sünnipäevlastest old kohal Otto Jürgens ja Leo Lutt. Osavõtjaid koosviibimise oli 55.

TÄIENDUSKOOL ALUSTAS TÖÖD

Los Angelese Eesti Täienduskoolis algas sügisene õppetegevus. Kooli üksjuks juhatajaks on dr. Toivo Raun. Õpetajaks koolis ning lasteaias on Ella Marendi, Rein Neggo, Karin Nukk, Alii Rehane, Walter Taal ja Erik Unt. Neist K. Nukk ja E. Unt on endised täienduskooli juhatajad. Lastevanemate komitee esimeheks on Erik Unt, sekretäriks Madli Puhvel ja laekuriiks Helve Massakas. Varemmainitud Lillian Koldre juhtis laste laulgrupp on komplekteeritud täienduskooli õpilastest ja nende laulharjutused toimuvad pärast koolitöö lõppu.

Los Angelese luteriusu kogudusel algab järjekordne leeriõpetus. Keelkõsitus ei ole takistuseks, samuti mitte ruumilised vahemad, sest leeriõpetust on võimalik saada ka korrespondentsi teel. EELK Los Angelese kogudus toetab järjekindlalt ka eesti sõjaväinlaid, haigeid, vanu ja ka abivajavaid noori Saksa Liidu vabariigis. Hiljuti saadetud tšeki \$500 kättesaamist kviteeriti äsja Eestlaste Keskkomitee Saksa Liidu vabariigis esimehe Joh. Västriku poolt.

EELK Los Angelese kogudusel on ka oma häälekandja. "Koguduse tead"t. Selle k.a 10 oktoobri väljlaanem on ussina Martin Lutheri 500-a. sünnipäeva puhul kahekordse mahuga ja sisaldab huvitavaid artikleid suure reformaatori elust ning õpetusest. Nimetatud artiklid pärinevad peamiselt EELK piiskopi K. Raudseppa ja praost-emeeritus A. Hinno sulest. Artikleid täiendavad ka ajaloolised illustatsioonid. Toimetamise töö lasub lisakohustusena õpetaja õlul. EELK Los Angelese kogudus on aastaid olnud ka vaimuliku kirjanduse levitajaks. Lattu on muretsedetud suur valik müügi- ja kinketeoseid, eriti sellist, mis on trükitist lõppemas. Mõnedest teostest on koguduse ladus saadaval ainult üksikuid eksemplare. Kogudus eesotsas oma õpetajaga ja juhatusena on ka järjekindlalt nii majandusliku kui ka moraalse panusega toetanud dr. A. Vööbise teoste ilmunist, millised ingliskeelse teatnetekostena meie äärmiselt viljakas õpetlase sulest on ainulaadseiks ja ülitõhusaiks vahendeks vales, hirmust ning vägivallast läbimutatud kaasaegsele maailmale õige ja tõelise ilmutamisel.

Ära leina, vaid võitle

Ikkestatud kodumaa, rahva ja kommu nistide poolt rõõvitud iseliiku vara päre! Toeta ERKU võitluse!

Philadelphia

KOHVILAUA KÕNELUSED ALGASID

Philadelphia eestlaskond avas oma kiriku "Kohvilaua kõnelust" seeria 16. okt. Maimu Miido ettekanget Anna Haavast. Kõneleja andis sisuka ja iseloomustava ülevaate eule-taja elust ja loomingust, tuues esile hulga luuletusi. millele on viisid loodud. Aluse Altk kandis ette 2 laulu, mille sõnad on Anna Haavalt: "Kui sa tulead, too mul lilli", viisitanud Miina Härma, ja "Me oleme Põhjamaa lapsed" E. Oja viisil.

6. novembril kõneles E. Rink Reformatsiooni juubeli puhul teemal: "Martin Luteri osa ajaloo". Oma ettekandes näitas kõneleja millised tagajärjed old Luteri tegevusel Euraopas kiriklikus, poliitilises ja kultuurilises elus.

Gustav Suutsu 100-aastase sünni tähistamiseks kõneleb 20. nov. H. Rink G. Suutsu osatähtsusest eesti laules ja kultuurielus.

J. JAAGUS 75

29. okt. tähistas Johan Jaagus hulgaliselt sõprade osavõtul oma 75-aastast sünnipäeva. E.V. Sõjaväe Tuhikakooli endiste õpilaste nimel andis talle aadressi üle kapten W. Williamson.

ÜHINE JUMALATEENISTUS AMERIIKALASTEGA

Old Zioni ja Philadelphia Eesti koguduse ühisel Reformatsiooni jumalateenistusel 30. okt. esines Philadelphia Eesti Segakoor 2 lauluga: M. Miido "Õnn, Jumal, su koda", ja A. Virkhausi "Me tõstan silmad üles". Soolo osa melenas laulis Alii-le Altk. Koos Old Zioni koguduse kooriga laulis eesti koor "A Mighty Fortress is Our God", kus eesti koor alustas ja kandis peaviti, ning ameerika koor järgnes sellele kajana.

OP. P. TAMMARU HAIGLAS

Philadelphia koguduse hooldaja õpetaja, pastor P. Tammaru Sea-brookist, viibib praegu haiglas. Ta asendab 20. nov. jumalateenistusel Usuteaduse Instituudi õpetaja Elmar Järvelt.

Philadelphia koguduse ja ümbruskonna eestlaste jõulukoosviibimine toimub 18. detsembril Old Zioni kirikus: 628 N. Broad & Mt. Vernon Sts. Jumalateenistuste ja jõulukoosviibimise algus kl. 2.

Kassetid

Mäletad veel	\$11
Laulusild I	\$11
Laulusild II	\$11
Laulusild III	\$11
Hämarik laulab sulle	\$11
Stokhomi trammil ork	\$11
Kaval Ants ja vanapagan	\$10
Homme päev	\$ 7
Saadaval VES talituses	

Ristsõnad nr. 576

Ants Pallop

Paremale: 1. Sisemeri Venemaal, 6. hõbeda keemiline märk, 8. sõjaväekuse alaline koosseis, 13. Itaalia uus juht, 14. soome helilooja, 16. kaltsiumoksüd, 17. linn Iisraelis, 18. reformatsiooni teostaja Rootsis, 20. jögi Hispaanias, 21. üks tahmevastatuse alaharusid, 22. rahvusvaheline hädasignaal, 23. üks salvide põhialend 25. austria helilooja, 26. hüüdsõna, 27. osmiumi keemiline märk, 28. kümmepeavak, 30. kompvekilik, 33. pagula-seestlaste keskorganisatsioonile nimetus lühend tagurpidi, 35. germaniumi keemiline märk, 36. Venemaal loovutatud Soome kaljuneem, 38. noore taime arennemise seemest või mõnest vegetatiivsest neis olevate varuainete abil, sise- ja välisestruktuurite toimel esimeste roheliste lehtede moodustumiseni, 40. lühend elektripinge ühikust, 41. liitiumi keemiline märk, 43. saavutustevärg, 44. poliitilise kihutustöö te-gija.

Alla: 1. Kungine USA välisminis-terter, 2. väikesed lõbusad muusika-palad, 3. kala, 4. vanim ülikoolilinn Inglismaal, 5. rahvusvahelisel kasu-tatav ladinakeelne eessõna, 6. ak-tusevõim õppeasutuses, 7. provints Hiinas, 8. mitte kahjulik, 9. metsa

"AUTOMOBILE"—HOBUSTE HIRM

Aastast 70—80 või isegi vähem, kui esimesed autod ilmusid Balti-maade teedele, peamiselt magistraallinidele, nagu on see maantee, mis üle Riia liiks tolleaegse Vene pealinna Peterburisse läbistades ka Tartu, kust mainitud tee läks Narva suunas.

"Automobile" võrdlemise hilise aja saksalase avastus niimoodustat pihavastamootori konstruktsiooniga, mis kujunes automobili südameks ja liiklusüksuse, levis kiiresti üle Lääne-Euroopa. Ka vene aristokraadid tundsid asja vastu huvi. Peterburis loodi selleks autoklubid, mis enne I maail-masõja puhkemist tege Peterbur-l Riia magistraalil suure autode sõidu. Kreisilema küsil anti taludele käsk, et sel päeval ei tohitud need talud loomakarja välja ajada, kelle karja-maad asusid üle magistraaltee, et loomad autodele ette ei jääks ja sõitu ei segaks.

Esimesed autod ehitati Saksamaal 1890. Need oldid oma mootorige-müra-rikkad ja mitmeti primitiivsed. Nimetus "automobile" on tule-tis ladina keelest, kus auto tähendab — ise ja mobile — liikuma, liikuja. Rahva kõnepruugis aga anti neile ni-meks lihtsalt "piijl".

Kuna esimestel autodel ei olnud elektrit seadeldi, siis oli nende jä-meks rahva kõnepruugis ka "pime-tõid". Kõik autoajandus edenes ki-rek, I maailmasõjaks old juba suu-rel voimasind elektrit-tulud ees, seda isegi Venemaal, kes oma teh-nika on alati taga laganud.

Kuid autod kujunesid muhtuseks hobustele ja seda eriti oma mootori suure käreina tõttu. Oli palju talu-hobuseid, kes sellise auto vastutule-kuks ajasid endid püsti või katusid-teelt üle kraavi põllule pöörata. Võeti abiks kangraudu, mis hobuse-le suhu old pandud. Nende abil tõm-mati hobuse peä alla ja ta ei saanud kogu oma jõudu rakendada, et põ-negeneda kohutava "koletise" eest. Kangraudu aga ei saanud järjekind-lalt tarvitada, need rikkusid hobuse suud. Pandi ka kahlepoole valjaste külge klapid, et hobune ei saanud tagasi vaadata. kui auto tagant tuli. Oldid veel vastavalt hobuse peä mōō-tudele kujundatud silmaklapid, mis viisati hobuse silmade ette. kui auto eestpoolst tuli. Sel juhtumil pidi vankris olema kaks inimest, kellest üks läks maha silmaklappe ette sead-ma, teine jäi hobust ohjades hoid-ma. Mõni hobune oli nii kartlik, et kuuldes mootori müraa häält kauge-lt, läks rahutuks. Sõitja ei kuulnud veel midagi, aga hobusel old juba teada, et "hirmutis" on ligilad. Ho-buse kuulmine on inimese omast te-ravam.

Üks häda old veel, et meie maan-teeid, mida rahva kõnepruugis nimeti "suurteteks", old siiski suhteli-kest kitsad. Kui tuli vastu, näiteks postitõid, siis pidi hobuse koos vankriga tõmbama hästi teeservale,

et häireteta mööduda.

Kuid old hobuseid, keda autod ei häirinud. Minu kodus old kaks pruuni müra, kellest teine kartis au-tot kui tule, teine ei teinud sellest väljagi. Ja selle müra varss old oma emalt pärinud autode mittekartmise. Teise märaga ei olnud muud teha, kui laadal ära müüa.

Ega Euroopa autod polnud nii suu-reid kui, nieme siis USA autod. Ja mõistlik sõidu puhul sal ka meie tolleaegsetel, maanteedel ilusasti ho-busõiduk ja auto üksteisest mööduda. Raskusi tegei vaid hobuste hirm ja sellest põhjustatud nende rabelemine. Ojil üksikuid juhtumeid, kus hobune ajas vankri kraavi ja sõiduk ja sõit-jad said vigastusi, kas kaelalu, jalalu- või mõne teise kondi mured. Kuid need old üksikud juhtumeid, mida tol ajal ka ei registreeritud.

Autot peeti kiiremaks sõidukiks. Mäletan, kui läksin Tartu kooli, siis üks tuttav rääkis, et tema oli "auto-mobiliga" sõitnud 55 versta tunnis, see on umbes 58 km. Ennekuulmat! Aja kumbel harjusid ka hobused autodega ja Eesti omariikluse ajal ei olnud see enam probleem, võib-ol ka üksik erand välja arvatud.

A. Rg

Miami elu

Eesti — Ameerika Kultuuri Klubi Miamis võttis osa ikkestatud rahvaste kokkutulekust Miami kottumajaga, kandes Eesti sini-must-valget lippu leinaseksaks ja kõikide ikkestatud rahvaste tundeid väljendades ja ühinedes kõikide ikkestatud rahvaste, sooviga saada vabaks meie kodu-maad.

Eesti Majas peeti järjekorraline seltsi peakoosolek, 29. oktoobril. Eelmine juhatus valiti tagasi ühel häälel koosseisus: esimees Donald Koppel, abiesinaine Anna Seeborg, laekur Jutta Reinholm, abilaekur Vera Oras, sekretär Meeta Sepp, abisekre-tär Saini Vilbas ja varahoidja Oskar Linder. Rev. kom: Adolph Lell, Reet Rannik ja Salme Raamat.

Adolph Lelle ettepanekul saadeti president Ronald Reaganile kiri, milles sooviti temale edu ja tehti et-tepanek, mitte saata vangistatud kuublasid ja venelased tagasi nen-de kodumaale, vaid vahetada nad poliitiliste vangide vastu Venemaal.

M. S.

Makuinspektor ei määra rahvusliku osamaksu summat, see on eestlaste südamas otsustada.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13					14			15		16	
17					18			19			
20					21			22			
23					24			25		26	
27					28			29		30	31
33					34			35		36	
37					38			39		40	
43					44					41	42

maharaiumise ja põletamise teel saa-dava põllumaa, 10. kingsepa tööriist tad tagurpidi, 11. jögi Hispaanias 12. vahend millegi tegemiseks, 13. läti jõe eestikeelne nimetus, 15. kilj-ja otsaga luust või puust tõõriist tohu- ja niinetöödeks, 19. kirja lõ-pus kasutatav lühend, 19. lühuse-tus, karm eluviis, 24. Eesti saar, 26. veld Võrumaal, 29. Lääne-Samoa pealinn, 31. kõigele vaaramata, 32. eesti vaimulik Kanadas, 34. progress, 37. Eesti riigimees, 39. samuti ta-gurpidi, 42. ürdimüri keemiline märk.

Ristsõnad nr. 575 lahendus

Paremale: 1. Rattur, 6. koraan, 40. oo, 41. tn, 43. la, 44. su.

12. inetu, 14. Paavo, 15. ittu, 16. dahn, 18. brav, 19. miri, 20. avama, 21. do 22. ila, aken, 24. km, 26. Ki-linlandzaaro, 29. Aiolos, 30. änn, 31. boss, 32. murakas, 34. sage, 35. laug, 36. si, 37. Ani, 38. mu, 39. Rootsi, 42. koalitsioon, 45. UN, 46. Assuan, 47. dks.

Alla: 1. Ritimika, 2. Antilibanon, 3. teratologia, 4. tttt, 5. uu, 7. op, 8. rabakana, 9. aar, 10. avad, 11. Novorissik, 13. ahven, 16. ekas, 17. Mandžuuria, 23. Amos, 25. mark, 27. lise, 28. žargoon, 32. ma, 33. assid, 34. Saku, 35. Luts, 38. mis, 40. oo, 41. tn, 43. la, 44. su.

TÄHTPÄEVI

DR. MED. H. KUIISK 70

Los Angeles tähistas 70-a. juubelit dr. Hans Kuisk. Sünnipäevapeol Eesti Majas viibisid ka juubilaril pojad, Ilmar Rein, biokeemia magister Washingtoni ülikoolist St. Louis'ist abikaasa Lindsa, sünd. Naalapa, ja poeg Peter Lauri, eriteadlane raalide alal. Vanemad generatsiooni esindas hõimlasene keeleteadlane Alice Naalapea. Kokteilitunnile järgnesid õhtusöök ja kohvilaud Eesti Majas. Palvusele õp. Rein Neggolt järgnes juubilarite tegevust tutvustav kõne Arnold Niimelt. Korporatsiooni kaaslase Fraternitas Livienisest ning kolleed dr. Karl Oja esines õnnitlussoovidega ja auaadressi korp! Fraternitas Livienise poolt andis üle Jaak Jürisson. Sõprade poolt kingiti juubilarile Paul F. Saagpakki eesti-inglise sõnaraamat, Sõna tänamiseks võttis ka juubilar. Tema abikaasa Hilda, endine Tartu Naiskutseskooli õpetaja, tänas abilis, kes aidasid sünnipäevapüü korraldada. Neist olid eriti esiletõstatavad kolm andekat kulinaarikut: Salmel Tiideberg, tema tütar Helvi de Lucia ja tütre tütar Silvia Laan. Järgnes ühislaulu ning tantsu Leo Karseni muusika saatel.

Hans Kuisk sündis 16. okt. 1913 Tallinnas. Lõpetanud Tallinna Reaalkooli ja sooväetateenistuse, õppis ta Tartu Ülikoolis arstiteadust, mille 1939. a. cum laude lõpetas, saades seejärel prof. Karl Schlosmani nooremaks assistendiks Bakterioloogia Instituuti. Kaitses väitekirja sülfaniilide aktsiooni üle, saavutades arstiteaduse doktori kraadi ja töustas vanemaks assistendiks. Ta juhendas ka bakterio-serologia praktikume arsti- ja rohuteaduse üliõpilastele. Juubilar lahkus Tallinnast 22. sept. 1944 laatsaret-laeval Moero, mida tabas Vene õhutorpedo. Pardal olnud üle 3000-st isikust pääses umbes 300. Juubilaril vanemad olid hukunute hulgas, pääsesid aga juubilaril abikaasa ning õde.

Dr. Kuisk töötas Saksamaal. Rostoki ülikoolis, assistendina. Hiljem oli ta Lübeckis ja Hamburgis UNRRA ning IRO arstiks. Ta juhendas ka üks Balti Ülikooli algorganiseerijaid.

1949. USA-see asunult ja pärast

naastat internshipi Fargos, ning sooritasid Põhja-Dakota riigikambrid, asus ta praktiseerima Fargo veterani-de haigla sisehaiguste osakonnas. 1960. a. spetsialiseerus juubilar radioloogia alale. Tehes läbi 4 a. kestnud residentsiprogrammi Minnesota ülikoolis, samal ajal praktiseerides Minneapolis veterani-de haiglas. 1976. a. kutsuti ta ultramoodsasse Veterans Administration Medical Centerisse Westwoodi, Cal., kus ta töötab radiatsiooni teraapia osakonna abijuhatajana. Ühtlasi on ta UCLA-s vähjaravi adjunkt-professoriks.

Dr. Kuisk on avaldanud arvukaid teaduslikke töid. Nende hulgas on tema lümfograafia õpperaamat, mis on pühendatud ta end. õpetajale dr. K. Schlosmanile ja Tartu Ülikoolile. Tunnustuseks dr. Kuiski teaduslike saavutuste eest USA-s anti juubilarile 1975. a. Amerika Radioloogia Kolledži poolt tiitel "Fellow" (F.A.C.R.).

Minneapolis ajastul oli juubilar kogu perega tegev Minnesota Eesti Majas muretsemisel. Los Angelese eeslaspere tegevusest võtab ta aktiivselt osa.

-m.

LONG ISLANDI EESTILASTE
JÕULUEELNE KOKKUTULEK
EESTI KÜLAS

Laup., 26. nov. kell 2 peab praost R. Kiviranna jumalateenistuse armulaugu ja lahkunute mälestamisega Eesti Külas. Tänuvõtteks jõulueelse adventiaja laule ja saadaval on eesti jõululaule leht koduseks tarvitamiseks jõulupüüdel ja laulude õpetamiseks lastele ja noortele. Teenistusele järgneval koosviibimisel tähistatakse usupuhastaja M. Lutheri 500. sünnipäeva ja mõeldakse New Yorgi koguduse 85. aastapäeva. Kirjanduslaul saadaval jõulukingitusteks eestikeelseid usuraamatuid, ka uut Eesti Piiblit, mille trükk jõudmas lõppkorrale. Võetakse vastu tellimisi ingliskeelsele "Kalevipojale", prof. A. Võõbuse suurele ajalooramatule jne.

Meie kirik

NEW YORGI EESTI KIRIK
Lexington Ave. ja 88 Street

Praost Rudolf Kiviranna: (201) 488-1286. Kantselei: (212) LE 4-5704
707-109 East 88 St., apt. 2-B, New York, N.Y. 10028.

EELK NEW YORGI PAULUSE
KOGUDUS

Kirik: 250 East 61 St., N.Y.C.
Abipraost Valdeko Kangro, õp. k.1
Ct. koguduse õpetaja. Tel. (203) 423-7526.

Praost-em. Aleksander Hinnu, vaju-duse korral. Tel. (212) 767-9849,
703 147 St., Whitestone, N.Y. 11357.

EELK PATERSON PAULUSE
KOGUDUS

Kirik: 45 Smith St., Paterson, N.J.
Õpetaja Elmar Kuusler, 27 Sicktes St.,
New York, N.Y. 10040
Tel. (212) 569-5616

Pühapäeval, 20. nov. kell 12.30
surunõutaja jumalateenistus armu-laugu. Laululohd. Teenib õp. E. Kuusler, orell organist E. Brady.

EELK BERGEN COUNTY
KOGUDUS

Palisade ja Linwood Ave.,
Bogota, N.J.

Pühapäeval, 20. nov. kell 3 p.l.
korraline jumalateenistus.
Jõululaupäeval, 24. det. kell 4 p.l.
jõululõutu jumalateenistus.

Detsembrikuul kolmandal pühapäeval, 18. det. jumalateenistus ei ole. Aastavahetuse jumalateenistus 1. jaan. kell 3 p.l. armulaugu. Armulaule soovijali palutakse registreerida enne jumalateenistust õpetajale kiriku kantseleis.

Leeriõpetus noortele Bergen County Koguduses algab 20. nov. kell 2 p.l. kiriku kõrval ruumis. Asjahuvilisi, kes seni veel pole registreerinud, palutakse seda veel teha koguduse õpetajale või koguduse esimehele.

EELK CHICAGO PAULUSE
KOGUDUSE
JUMALATEENISTUSED
DETSEMBRIS

Pühapäeval, 11. det. kell 2 p.l. jumalateenistus Luther Memorial kirikus. Teenib õpetaja Johan Teras. Oreil Regina Vöhma. Teenistusele järgneb kiriku saalis jõulukoovihimine jõulupüü, kuhu on oodat ka jõuluvana. Ettekanded noortel. Kohvilaua koosviibimisel korraldab Mare Suissaarsa naistring.

Jõululaup., 24. det. kell 7 õhtul jõululõutu jumalateenistus Luther Memorial kirikus. Teenib prof. dr. Arthur Võõbus. Oreil Linda Rütelmann.

WOODSTOCKIS

Grace Lutheran kirikus on jõulureedel, 23. det. kell 6 õhtul jõulujumalateenistus armulaugu. Teenib prof. dr. Arthur Võõbus. Oreil Regina Vöhma. Teenistust kaunistab segakoor Marga Tammari juhatusel.

EESTI BETAANIA KOGUDUS
150 East 62 Street, N.Y.C.

Pühapäeval, 20. novembril kell 2 p.l. Betaania koguduse 55. aastapäeva tänujumalateenistus mitmete külalispastorite teenimisil. Jutustab pastor Endel Meisi Denverist, Col. Muusikalisel osas esineb helikunstnik Lavenia Calvin kontrabassil, ja laulab sopran Behr Mall Kiivi klaviersaates. Oreil Ernst Rull. Järgneb koguduse ja koguduse õpetaja juubelpäeva kohvilaud ja koosviibimine kõigile kirikulistele.

Pühapäeval, 27. novembril kell 1.30 p.l. jumalateenistus Amerika tänu-püha tähistamisega. Jutlus ja tunnistused teemal: "Olgem tänulikud".

JUMALATEENISTUS
L. EESTI KÜLAS

Laupäeval, 19. novembril kell 5 õhtul toimub Betaania koguduse korraldusel jumalateenistus Long Islandi Eesti Kodus, Eesti Külas. Jutustab külaliskoostaja Endel Meisi. Kaastegev õp. Evald Kivi. Laulu- ja muusikat. Klaveril Ernst Rull. Järgneb kohvilaud.

Kõik on südämlikult kutsutud!

Armsale Magdale abikaasaga meie südämlik kaastunne emakese

Marie Kivirist'i

lahkumisel siit maailmast

Otto ja Reeta

Armast koolivenda ja sõpra

Aleksander Martinson'i

surn. 10. okt. 1983 Stockholmis
mälestavad kurbusesLinda Pusepp
Alma Vink
Elmar ja Mari ÜlperMARTIN LUTHERI
500. SÜNNIPÄEV

Martin Luther sündis 10. nov. 1483 väikeses Eislebeni linnas kus ta suri a. 1546. See oli küllalt lühike elu, kuid selle elu viljastavad mõjud läänemaailmale ulatuvad meie ajani. Nimekad ajalooürijad kõnelevad Lutherist kui mehest, kelle mõlemis, töö ja julg vöitluse kaudu saabus põhiliselt uus ajastu inimkonna ajalukku.

Rooma-katoliiku kaasaaja kõrgeim juhtkond kõneleb Lutherist kui usulise geeniusest, keda tema aja auustajad vägevad ei suutnud mõista, vaid olid huvitatud tema vangistamisest ja tulidale saatis. Paljudes kohtades üle kogu maailma võtavad juhtivad roomakatoliiku varimulikud osa selle suurmehe 500. sünnipäeva tähistamisest. 80 miljoni luteriusulist ei ole katoliiklaste silmis enam väär-usulised vaid kristlikud vennad.

Meile, eestlastele, on Martin Luther rohkem kui ainult usugenius ja Püha Kiriku tõdede selge õpetaja. Eesti rahva ajalugu kõneleb sellest, et luterlik usupuhastus tõi meie rahva ajalukku suurima muudatuse. 300 aastat tarvitusel olnud ladina keele asemele astus seni vihetähisaks peetud eestlaste oma keel. Ühe põhjamaise rahva oma ilus emakeel võetakse tarvitusele jumalateenistuste, jutluste, ramatute ja koolide keeleks. Sellega pandi põhiliselt meie kultuurilisele eksistentsile teiste Euroopa rahvaste peres. Samaaegselt toimus kõigle sellega vajalik ettevaritus eesti rahva kujunemise vastu iseseisvusele.

Esimese eestikeelsele raamat, m'l. lest üksikute lehekülgede osi on säilunud, ilmus a. 1535 luterliku "atekismusena. Tähtsaks perioodiks meie ajaloo olid nood 150 aastat, mil meie kuulusime luterlikku Rootsi kuningriiki. 1632 ilmus esimene

Praost Rudolf Kiviranna

CLEVELANDIST

Clevelandi eesti organisatsioonide juhatusel uldkoosolekul otsustati läbi viia ka tänava traditsiooniline üldkorjandus, millest lakkuvad summad jätavad annetajate soovidele vastavalt: 1. Vangistatud Eesti vabastõuõpetajate ja nende perekondade abistamiseks, 2. Eesti sõjaväelilide sõidukulude katteks Euroopast Esto '84-jale ja 3. Prof. A. Võõbuse suurteose "Studies in the History of Estonian People" väljaandmise ja levitamise toetamiseks. Summad saadetakse edasi Eesti Abi kaudu. Korjanduse tähtpäevaks on 30. nov. ja läbiviijaks Clevelandi EVÜ oma sekretäri B. Auningu kaudu.

Jutulertvõttused avaldatakse lülitäanis ja VES-s eelmiste aastate eeskujul. Lakkuvad summad on määratud Eesti sõjaväelilidele jõukingiks. Läbi vii aksiooni Otto Rohi koos "Sõnumite" toimetusega.

Sõnumite peatoimetajaks valiti Viktor Lauk.

EELK Cleveland-Ohio koguduse korraldusel toimub rahvusrupi jõuluhüü laup., 3. det. kell 6 Ungari kiriku saalis.

EVÜ 66. aastapäeva tähistatakse EVÜ korraldusel 25. veebr. Läti kiriku saalis, Lakewoodis, Ohio.

Cleveland-Ohio E. Võitlejate Ühin-gu poolt saatis esimese Andreas Traks Korea lennuki allutalitamisega ja 269 isiku mõrvarmise puhul telegrammid president R. Reaganile ja osariigi senaatorile J. Glennile ja H. Meitzenbaumile, juhtides selles tähelepanu Nõuk. iseloomustavale mõrvale, mis tõendab, et Kremlinaal pole midagi muutunud viimastel aastakümnetel käitumises osas. Peetakse vajalikuks et USA ei lepiks ainult N. Vene hukkamõistmisega vaid et mõrvale reageeriks karmimate sanktsioonidega, kaasaarvatud viljamüügi lõpetamine N. Liidule.

PEREKONNA-
SEISU TEATED

Virginias elaval Linda ja Walter Mardikul sündis 26. augustil tütar Lisa Marie esimese lapsena perekonnas.

Kuidas jõukus lubab,
nii kirjutab igatks oma rahvuslikku osamaksu tshedi.

ATwater 9-5844
8775Autod kõikideks
juhusteks

EDWARD F. BECKER

LITSENTSEERITUD MATUSEBÜROO

Büroo direktor

EDWARD W. BECKER, mäenedzher

352 East 87th Street, New York, N.Y. 10028

(1 ja 2 Ave. vahel)

"VABA EESTI SONA" talitusele

P.O. Box 128

New York, N.Y. 10158

Palun mulle saata "Vaba Eesti Sõna" / auendada tellimise
(Vastav alla kriiputada)

alates kuu peale.

Tellimiseraha \$ seadan sõnuures.

Mr. _____

Nimi: Mrs. _____

Miss _____

Postiaadress: _____

(Nimi ja aadress kirjutada selgelt, võimalikult trükitähtedega).

(Allkiri)

"VABA EESTI SONA" tellimishinnad:

	12 kuud	6 kuud	3 kuud
Kiripostiga USA-s ja Kanadas (1 klass)	55.00	28.00	15.00
Ajalhepostiga (2 klass) USA-s	37.00	19.00	10.00
Trükitööna välismaale	39.00	20.00	11.00

Aadressi muutmise \$1.00

Tahekid või rahakaardid kirjutada The Nordic Press, Inc. nimele.

Ootamatult lahkus meie kallis

DRAGA MIKKELSAAR

neiuna David

sünd. 12. juuli 1917 Tallinnas — surm. 4. nov. 1983 New Yorgis

Mälestab sügavas leinas

vend Gert abikaasa Mitsiga

Puhka rahu

Lahkus meie armas

Draga Mikkelsaar

Mälestavad leinas

Enn ja Linda Frey
Valter ja Loory Frey
Alfred Ilves
Erik ja Selma Kissa
Leida Kuuse
Karl Linna
Osvald ja Erika Mitt
Reinhold ja Aino Nõmman
Karl Päril perekonnaga
Harry ja Elvi Rannala
Henry ja Kadi Tekkel

Õigusteadlane

Aleksander Mekkart

In Memoriam

Pärast pikka haigust viimastel aastatel, suri Aleksander Mekkart 3. novembril 1983 St. John Queens Hospitalis, kuhu teda viidi viimase ootamata kriisi olukorras teisipäeval, 18. oktoobril.

Samasuguste mitmete komplikatsioonidega oli ta samas haiglas novembri kuu alul 1981. a., ning sealt lahkus edasi abikaasa Hilja Mekkarti hindamata hoolitsusel ja abistamisel jatkus temal elupäevi veel kahe aasta kestel, kuigi väga suurte pingutuste ja kannatustega.

Aleksander Mekkart oli sündinud Tartus 22. oktoobril 1893. a., kus ta juba noorukina, peale alghariduse saamist, asus tööle. Vahepeal töötas ta Pärnus ja 1914 a. peale St. Peterburgis. Eestisse tagasi jõudes võttis osa Vabadussõja lahingutest. Pärast sõja lõppu jatkas oma hariduskäiku esiteks vastavat keskkaridust omandes ja siis E.V. Tartu Ülikooli õigusteaduskonnas, mille kursuse lõpetas 1930. a.

Tema elukäigust ja tegevusest on andmed Vaba Eesti Sõna 20. oktoobri s.a. numbris, ühenduses tema 90-neaastase sünnipäevaga, ja ei vaja siin kordamist.

Minu kokkupuuted Aleksander Mekkartiga, algasid meie mõlema üliõpilaspõlves 1926. a. Tartus, Üliõpilasselts Liivikas. Temal jatkus alati indu ja algatus seltsi seas, kaasa töötamiseks ning samuti üliõpilaskonna edustust seltsi esindajana — liikmena.

Oma kauaaegse tegevusega oli ta tõesti lalalt tuntud ja lugupeetud isik.

Viimased aastad pidi ta kõigist välistest eluavaldustest loobuma. Kui täitis tema 90-nea eluaasta 22. oktoobril, ei avanud ta silmi ega nüidanud et oleks aru saanud, et tema haigla-voodi juures viibisid tema abikaasa, tütar ja liiviklaste esindajana allakirjutanu.

Puhka rahu, võides kindel olla, et sinu lähemad perekonnaliikmed, kaaslased US Liivikast ja paljud teised kaasmaalased kannavad sind oma mälestusis kaua.

Arnold Marvits

LEINATEATEID OKUP. EESTIST

Okupeeritud Tallinnast teatatakse, et seal on oktoobri lõupäeval surinud teatritegelane, balletimeister ja koreograaf, Helmi Tohvelman, sünd. 1900 Järvamaal. Ta oli eesti balletialal tegelenud vähem tuntu, kuid oli annud teatril oma panuse. Lõpetanud 1930 Gerd Negro tantsustuudio, rakendus ta Tallinna Tööliste-atris liiklusjuhina. Hilisemal ajal on ta loonud rahvatantsuseadeid rahvatantsurühmadele ja ka teatritele. Vene okupatsioonivõimude vallitsemisajal nimetati ta rahvakunstnikuks.

Teine leinateade kõneleb filoloog Ernst Nurmest surmast 25. oktoobril 88 a. vanuses. E. Nurm oli üks Eesti Emakeele Seltsi asutajaid, missugune selts on lubatud okupantide poolt tegevust jatka ka nende režiimi ajal. Kadunu oli mitne sõnaraamatu autor või kaastööline, nagu "Välke õigekeelsuse sõnaraamat" ja "Õigekeelsuse sõnaraamat". Ta oli "Ladina keele grammatika" autoriks ja "Vene keele grammatika kaasautoriks". Vene okupatsiooni ajal töötanud ta Keele ja Kirjanduse Instituudis.

Ootamatult lahkusid Sa, armas sõber ja kaasmaalane

Aleksander Volke

Mälestame Sind lugupidamisega sügavas kurbuses

Virve Säärts
Hilja ja Hans Bergey perekonnaga
Vaikke Perrelli perekonnaga
Ants Laan perekonnaga
John Ragol perekonnaga

Endist kaasametnikku Citicorp'ist

Draga Mikkelsaar't

mälestavad leinas

Salme Kurgvel
Karin Mikkels
Eugenia Raudsepp

Ustavat koguduse ja endist nõukogu liiget

Aleksander Mekkart'it

mälestavad leinas

EELK New Yorgi Pauluse kogudus
nõukogu ja juhatus

Oma armast vilistlast

Aleksander Mekkart'it

sünd. 22. okt. 1893. Tartus
surm. 3. nov. 1983. New Yorgis

mälestab sügavas leinas

US Liivika

Head ja abivalmis sõpra

Viktor Floss'i

mälestavad kurbuses

Niina Oja
Helene Aare perekonnaga

Ootamatult kutsuti igavikku perekonna sõber ja ristiisa

Viktor Floss

Mälestavad kurbuses

Aleks ja Niina Kankar
Mia Kankar-Buttigieg

Lahkus meie armas sõber ja hõimlane

Evald Roosaare

Mälestame leinas

Mihkel ja Ann Valge
Ado ja Kay Valge perekonnaga
Madis ja Silvi Valge perekonnaga

Armast Paide gümnaasiumi-aegset koolivenda

Evald Roosaare't

leinavad kurbuses

Erika Kapp Rothermel emaga
Wyomissing, PA.
Juta Paluveri, Tallinnas

Armas

Evald Roosaare

Sind mälestab leinas

Paul Saagpakk

Kallist sugulast

prof. Arthur Linari Linholm'i

mälestavad kurbuses

Johannes ja Ida Walter
Helene Steinpick
Arvo ja Erik Steinpick

Puhka rahu armas ristiema ja sõber

Amalie Korn

Mälestavad leinas

Mai Kibena perekonnaga
Marta ja August Kruus